

06

Jaarverslag

Stichting Algemeen
Pensioenfonds KLM

Voorwoord

Het Pensioenfonds heeft in 2006 enkele grote slagen gemaakt. Allereerst is per 1 januari 2006 een nieuwe pensioenregeling ingevoerd. Dat was nodig omdat in het kader van het kabinetsbeleid gericht op vergroting van de arbeidsparticipatie, de mogelijkheden tot vervroegde pensionering wettelijk zijn ingeperkt. Eind 2005 zijn KLM en de werknemersorganisaties een nieuwe regeling overeengekomen. Op basis hiervan is het Fonds begin 2006 gestart met de invoering van de nieuwe pensioenregeling in de administratie en de communicatie naar deelnemers. Deze communicatie heeft zo gericht mogelijk plaatsgevonden, met persoonlijke brieven en de mogelijkheid om met behulp van een pensioenplanner op de website de keuzemogelijkheden zelf door te rekenen. In november 2006 is de invoering afgerond met verzending van een pensioenoverzicht op basis van de nieuwe regeling aan de deelnemers.

De invoering van de nieuwe regeling is een complexe en ingrijpende operatie geweest, die veel aandacht heeft gekregen en op succesvolle wijze is afgerond.

Belangrijk leerpunt van het traject is het belang van gerichte communicatie. Zo is met ingang van het tweede kwartaal van 2007 voor de deelnemers een pensioenplanner ingevoerd, waarmee beter inzicht kan worden verkregen in de eigen pensioensituatie en mogelijkheden.

Parallel met de administratieve invoering van de nieuwe regeling, heeft het Bestuur zich bezig gehouden met de financiering van het Fonds in de komende jaren. Per 2007 is het Financieel Toetsingskader (FTK) van kracht, dat nieuwe eisen stelt aan de waardering van de verplichtingen, de vorming van adequate buffers en de financiering van eventuele toeslagen. Op basis van uitgangspunten van de arbeidsvoorwaardelijke partijen heeft een gezamenlijke werkgroep van het Bestuur en de Deelnemersraad onderzoek gedaan naar beleidsopties voor een adequate financiering en een hoge mate van zekerheid voor de deelnemers en pensioengerechtigden. Deze studie heeft uiteindelijk geleid tot nieuwe financieeringsafspraken tussen KLM en de werknemersorganisaties, die eind 2006 door het Bestuur zijn overgenomen en in 2007 worden ingevoerd. Tevredenheid bestaat over zowel het bereikte resultaat als over de wijze van totstandkoming.

Een nieuwe uitdaging waarvoor het Fonds is gesteld, betreft de nieuwe regelgeving voor de besturing van pensioenfondsen.

Hoewel het Fonds al vele jaren een Deelnemersraad kent, vloeit uit de Pensioenwet voort dat op basis van een raadpleging een keuze wordt gemaakt over de vorm van de medezeggenschap van pensioengerechtigden. Daartoe is in april 2007 gestart met raadpleging van de pensioengerechtigden over dit onderwerp, waarbij de keuze handhaving van de Deelnemersraad of invoering van bestuursdeelname van pensioengerechtigden is voorgesteld. Bij de vaststelling van dit verslag was de uitkomst van deze raadpleging nog niet

bekend. Tevens verplicht de Pensioenwet pensioenfondsen om te voorzien in een formele structuur voor verantwoording aan de belanghebbenden bij het Pensioenfonds en intern toezicht op het Bestuur. Dit zal ertoe leiden dat in 2007 een nieuw orgaan wordt geïntroduceerd, waarin vertegenwoordigers van de deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever zitting hebben. In de nieuwe wettelijke opzet legt het Bestuur aan dit orgaan verantwoording af over het gevoerde beleid. Eveneens moet in 2007 worden gezocht naar een adequate vorm van intern toezicht, passend bij de overigens al stevige bestaande governancestructuur van het Fonds.

Het Bestuur onderschrijft de wenselijkheid van zorgvuldige, deskundige en transparante besturing, maar onderkent ook dat de nieuwe regelgeving een aanmerkelijke verzwaring voor de fondsorganisatie betekent en nogal wat invloed heeft op de efficiëntie.

Het Fonds heeft over 2006 een uitstekend resultaat gerealiseerd. Het totaalrendement bedraagt 11% en het vermogen is met EUR 553 miljoen toegenomen. Ultimo 2006 bedroeg het vermogen van het Fonds EUR 4,9 miljard en de (nominale marktwaarde) dekkingsgraad 178%. Hiermee verkeert het Fonds in een goede uitgangspositie voor de komende jaren. Het Bestuur zal zich ervoor inzetten om deze solide financiële positie te handhaven en deelnemers en gepensioneerden een hoge zekerheid te blijven bieden.

Tot besluit wil het Bestuur zijn dank uitspreken aan al diegenen die zich in het afgelopen jaar hebben ingezet voor het Fonds.

Amstelveen, 7 juni 2007

Dave del Canho
vice-voorzitter, werkgever

Gerard Lagendaal
vice-voorzitter, werknemers

Inhoudsopgave

4 Personalia

6 Algemeen

- 6 Doelstelling
- 6 Producten van het Pensioenfonds
- 8 Kenmerken van het Pensioenfonds

11 Kerncijfers

13 Bestuursverslag

- 15 Externe ontwikkelingen
- 18 Algemeen Bestuurlijke Zaken
- 27 Pensioenontwikkelingen in het Fonds
- 31 Beleggingen van het Fonds
- 36 Actuarieel verslag

45 Jaarrekening

- 47 Balans per 31 december
- 48 Rekening van baten en lasten
- 49 Kasstroomoverzicht
- 50 Toelichting algemeen
- 56 Toelichting op de Balans
- 71 Toelichting op de Rekening van baten en lasten

81 Overige gegevens

- 81 Financiële opzet
- 81 Verdeling van de Rekening van baten en lasten
- 82 Actuariële verklaring
- 84 Accountantsverklaring

87 Bijlagen

- 88 Deelnemersbestand
- 90 Ontwikkelingen 1997 – 2006

Personalia

stand per 7 juni 2007

Bestuur

Voorzitter

Drs. D.J.D. Dees

Leden

Drs. J. van den Brink
 Drs. D. del Canho, vice-voorzitter
 P.A. van Gent
 A.W. Gerritsma
 H. Kroezen
 G.K.R. Lagendaal, vice-voorzitter
 D.B.M. Nijssen
 P.M. Schelvis RA

Plaatsvervangende leden

Vacature
 R. Kies
 Drs. W. van Huis
 Mevrouw mr. M.I. Kartman
 E.R.B. Vaessen
 Mr. I. Slikkerveer
 Vacature
 Drs. G. Woelders RC

Algemeen secretariaat

Drs. E.J.J. Voorhoeve, algemeen secretaris
 Mr. O.P. Hogeland, adjunct secretaris

Compliance officer

Drs. D.J.D. Dees

Beleggingsadvies-

commissie Voorzitter

J. Vroegop

Leden

Prof. dr. C.E. Beckers
 Prof. dr. P.M.A. Eichholtz
 Prof. dr. H.G. Eijgenhuijsen
 Drs. J. Mensonides

Toehoorders

Drs. D. del Canho
 P.A. van Gent
 R. Kies
 G.K.R. Lagendaal

Audit Committee

Voorzitter

P.M. Schelvis RA

Leden

P.A. van Gent
 R.C. Koster, Pensioenfonds
 KLM-Cabinepersoneel
 Ir. A. Oudshoorn, Pensioenfonds
 Vliegend Personeel KLM

Overige leden

Mr. drs. T.G.A. Keijzers RBA,
 uitvoeringsorganisatie
 Drs. E.J.J. Voorhoeve, uitvoerings-
 organisatie

Deelnemersraad

Actieve deelnemers

H. Egberts

R.M. Gomes Cabral

C. Hoogeveen

M. Leistra

H.D. Nota

N. van der Plas

F.H. Reder, voorzitter

M. Ritsema

Mevrouw L.A. Silvis

W.J.T. Stijnman

F.A.G. van de Voort van der Kley

J.J.N. Walter

H. de Wolff

Gepensioneerde deelnemers

Mevrouw H. van Gelderen

J.H.M. Hanneman, secretaris

D. Hissink

J.H. Kas

E. Kruseman

A. Tas

H. Wallagh

Accountant

KPMG ACCOUNTANTS N.V., Amstelveen

Actuaris

MERCER Certificering BV, Amstelveen

Uitvoeringsorganisatie

Blue Sky Group B.V., Amstelveen

Algemeen

Doelstelling

Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM heeft als doel het efficiënt en effectief uitvoeren van adequate en moderne pensioenregelingen, die zijn overeengekomen tussen de arbeidsvoorwaardelijke partijen¹⁾. Het Bestuur voert hiertoe een solide financieel beleid en toetst of afspraken in overeenstemming zijn met de wet- en regelgeving.

Producten van het

Pensioenfonds De pensioenregeling van het Fonds geldt voor alle werknemers in een grondfunctie met een onder de KLM-CAO vallend dienstverband en daarmee gelijkgestelden. De deelnemers nemen een deel van de financiering voor hun rekening via een deelnemersbijdrage.

De pensioenregeling kent sinds 1 januari 2006 de volgende producten:

- > **Ouderdomspensioen.** Het Fonds kent twee regelingen voor ouderdomspensioen. Deelnemers geboren op of na 1 januari 1950 vallen onder de middelloonregeling met als standaardpensioenleeftijd 65 jaar. Zij kunnen binnen bepaalde grenzen kiezen wanneer zij met pensioen gaan, met als vroegst mogelijke pensioenleeftijd 60 jaar. Naar keuze van de deelnemer kan het ouderdomspensioen gedeeltelijk ingaan (deeltijdspensioen). Het ouderdomspensioen is gebaseerd op het gemiddelde salaris en het aantal deelnemersjaren en bedraagt voor ieder deelnemersjaar 2,25% van de netto pensioengrondslag²⁾ zoals die geldt op 1 januari van het betreffende jaar. De hoogte van de franchise wordt jaarlijks vastgesteld en aangepast aan de algemene loonontwikkeling in de KLM-CAO. Voor deelnemers geboren vóór 1 januari 1950 en die op 31 december 2005 deelnemer waren in het Fonds, geldt een eindloonregeling met als standaardpensioenleeftijd 63 jaar. Ook deze deelnemers kunnen binnen bepaalde grenzen kiezen wanneer zij (gedeeltelijk) met pensioen gaan. De vroegst mogelijke pensioenleeftijd is eveneens 60 jaar. Ook is het mogelijk om later met pensioen te gaan, maar uiterlijk op de leeftijd van 65 jaar. De pensioenopbouw is in principe gebaseerd op het laatstverdiende salaris en het aantal deelnemersjaren. Het ouderdomspensioen bedraagt voor ieder deelnemersjaar 1,75% van de netto pensioengrondslag zoals die geldt op 1 januari van het jaar waarin de deelnemer KLM verlaat.

Overgangsrecht

Als onderdeel van het overgangsrecht bestond tot 15 juni 2006 de mogelijkheid ervoor te kiezen om tot 1 januari 2011 op eindloonbasis ouderdomspensioen op te bouwen. Deze keuzemogelijkheid was van toepassing op deelnemers die op 31 december 2005 deelnemer in het Fonds waren en op wie per 1 januari 2006 Reglement 2006 van toepassing is.

- > **Ploegendienstpensioen** bouwt de deelnemer op als hij in ploegendienst werkt. Dit pensioen is een aanvulling op het ouderdomspensioen. Het ploegendienstpensioen gaat tegelijk met het ouderdomspensioen in. Deelnemers geboren op of na 1 januari

¹⁾ De arbeidsvoorwaarden en de werknemers- van het grondpersoneel worden overeengekomen tussen KLM als werkgever organisaties.

²⁾ Netto pensioengrondslag is het deel van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd.

1950 bouwen over hun ploegdienstbetalingen 2,25% per jaar aan ouderdomspensioen op. Overige deelnemers bouwen per jaar 1,75% van het jaarlijkse ploegdienstinkomen op.

- > **Prepensioen** geldt alleen voor degenen die geboren zijn vóór 1 januari 1950 en op 31 december 2005 deelnemer waren in het Fonds. De prepensioenregeling stelt deze deelnemers in staat om op de leeftijd van 61 jaar en 6 maanden te stoppen met werken.
- > **Overbruggingspensioen** geldt eveneens alleen voor deelnemers geboren vóór 1 januari 1950 en die op 31 december 2005 deelnemer waren in het Fonds. Dit pensioen wordt uitgekeerd vanaf de ingangsdatum van het ouderdomspensioen tot de 65-jarige leeftijd en bestaat uit een AOW-vergoeding van maximaal 70% van de franchise en een premiecompensatie³⁾.
- > **Nabestaandenpensioen** geldt voor de nagelaten partner van een deelnemer. Het nabestaandenpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen dat tot aan het moment van overlijden is opgebouwd. Als de deelnemer in ploegdienst heeft gewerkt, komt daar 70% van het tot aan het moment van overlijden opgebouwde ploegdienstpensioen bovenop.
- > **Facultatief nabestaandenpensioen** is een extra dekking die ervoor zorgt dat het nabestaandenpensioen bij overlijden 70% van het bereikbare ouderdomspensioen en ploegdienstpensioen bedraagt. De verzekering vangt aan op het moment dat de deelnemer KLM informeert over het bestaan van een huwelijk of een geregistreerd partnerschap, of vanaf het moment dat KLM een samenlevingsverband erkent. De deelnemer en de partner kunnen gezamenlijk van deze verzekering afzien.
- > **Wezenpensioen** wordt in de middelloonregeling uitgekeerd aan kinderen tot de 18-jarige leeftijd of, bij het volgen van een opleiding waarvoor recht op studiefinanciering bestaat, tot de 27-jarige leeftijd. Het recht op wezenpensioen voor kinderen van deelnemers in de eindloonregeling loopt tot de 25-jarige leeftijd. Het wezenpensioen bedraagt voor elk gerechtigd kind 20% van het (bereikbare) ouderdomspensioen en het eventuele ploegdienstpensioen.
- > **Invaliditeitspensioen** gaat in de regel in na twee jaar arbeidsongeschiktheid. De deelnemer ontvangt dit pensioen zolang de arbeidsongeschiktheid duurt, maar uiterlijk tot de normpensioendatum. Dit is de eerste dag van de maand waarin de deelnemer 65 jaar wordt. Voor deelnemers aan de eindloonregeling is dit 63 jaar. De huidige reglementsbepalingen zijn echter nog gebaseerd op de WAO en zijn niet meer (volledig) van toepassing. De reglementsbepalingen worden naar aanleiding van de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) in 2007 aangepast.
- > **Aanvullend pensioen** kan het ouderdomspensioen en het nabestaandenpensioen op het fiscaal maximaal toegestane niveau brengen. Deelname aan deze regeling van pensioensparen is vrijwillig. Deelnemers betalen een extra premie. Met ingang van 1 januari 2006 worden geen nieuwe verzekeringen meer afgesloten.

³⁾ Premiecompensatie is een compensatie voor het verschil in te betalen premies volksverzekeringen vóór en na de 65-jarige leeftijd.

Kenmerken van het

Pensioenfonds **Gehanteerd pensioensysteem**

De pensioenregeling voor deelnemers geboren op of na 1 januari 1950 is gebaseerd op een middelloonregeling. Dit is een systeem van pensioenopbouw waarbij het ouderdomspensioen wordt gebaseerd op het gemiddeld over de gehele loopbaan verdiende salaris. Het totaal bereikbare pensioen is de som van het pensioen dat elk jaar over de in dat jaar geldende pensioengrondslag is opgebouwd.

De pensioenregeling voor deelnemers geboren vóór 1 januari 1950 en die op 31 december 2005 deelnemer waren in het Fonds, is gebaseerd op een eindloonregeling. Dit is een systeem van pensioenopbouw waarbij de hoogte van het ouderdomspensioen in principe wordt gebaseerd op het laatstverdiende salaris.

Indexering

Indexering tijdens dienstverband

Indexering is de verhoging van het pensioen in verband met gestegen lonen. Het Fonds streeft ernaar het opgebouwde pensioen van deelnemers aan de middelloonregeling jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de lonen volgens de CAO voor het grondpersoneel. Het Bestuur beslist jaarlijks in hoeverre indexering plaatsvindt. De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexatie bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexatie kan plaatsvinden.

De opbouw van aanspraken in de eindloonregeling is gebaseerd op het laatst verdiende loon. De stijging van de lonen is daarom al in het pensioen verwerkt. Op deze wijze behoudt het pensioen zijn waarde en hoeft er tijdens het dienstverband dus geen indexatie plaats te vinden.

Indexering na einde dienstverband

Het streven is de ingegane en premievrije aanspraken op pensioen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex⁴⁾. Dit geldt voor zowel de middelloon- als de eindloonregeling. Het Bestuur beslist jaarlijks in hoeverre indexering plaatsvindt. De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexatie bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexatie kan plaatsvinden.

Indexering aanvullende verzekering

De pensioenen op grond van de aanvullende verzekering worden op dezelfde manier en onder dezelfde voorwaarden verhoogd als de opgebouwde pensioenen in de middelloonregeling. Dit betekent dat er naar gestreefd wordt tijdens het dienstverband een verhoging op grond van de algemene loonrondes van het grondpersoneel door te voeren en na beëindiging van het dienstverband het prijsindexcijfer toe te passen.

⁴⁾ Dit is het door het
Centraal Bureau voor
de Statistiek (CBS) vast-
gestelde afgeleide
Consumenten Prijsindex
voor alle huishoudens.

Organisatie

Het Fonds heeft de juridische vorm van een Stichting en wordt bestuurd door een Bestuur. Binnen het Fonds bepaalt het Bestuur als hoogste orgaan het beleid. Het Bestuur is bevoegd tot het nemen van besluiten die betrekking hebben op het Fonds en de daarmee verbonden handelingen.

Het Bestuur bestaat uit acht leden, van wie vier namens de werknemers en vier namens KLM. Het Bestuur heeft buiten zijn midden een voorzitter benoemd, die de vergaderingen leidt en de zorgvuldigheid van de besluitvorming bewaakt. Het Bestuur benoemt een werknemerslid en een werkgeverslid tot vice-voorzitters. Volgens de vaste vergadercyclus vinden per jaar vijf bestuursvergaderingen plaats en zonodig vinden er nog extra vergaderingen plaats.

Ter voorbereiding op de besluitvorming in de bestuursvergaderingen kent het Fonds een aantal bestuurscommissies en werkgroepen. Ook voor de uitvoering of uitwerking van besluiten kunnen commissies of werkgroepen worden ingesteld.

Het Bestuur krijgt bij zijn beleidsbepaling voor beleggingen advies van een Beleggingsadviescommissie. Deze Commissie bestaat uit externe deskundigen. Leden van het Bestuur nemen als toehoorder deel aan de vergaderingen van de Beleggingsadviescommissie. Deze Commissie vergadert viermaal per jaar.

Het Fonds heeft een Audit Committee, dat de beheersmaatregelen in opzet en werking beoordeelt en onderzoek en beleidsontwikkeling verricht op het terrein van de interne beheersing van het Fonds.

De Werkgroep uitvoeringscontracten is een gezamenlijke werkgroep van de Besturen van de KLM Pensioenfondsen en de uitvoeringsorganisatie. Hierin wordt overleg gevoerd over de relatie tussen het Fonds en de uitvoeringsorganisatie zoals die is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst. In dit overleg komt ook de jaarlijkse vergoeding aan de orde.

Voor het ontwikkelen van het communicatiebeleid en het als klankbord begeleiden van de uitvoering hiervan kent het Bestuur een Werkgroep communicatie. In deze Werkgroep hebben enkele leden van het Bestuur zitting. De Werkgroep komt bij elkaar wanneer daartoe aanleiding bestaat.

Voor het uitwerken van opties voor een nieuwe financieringsopzet in het kader van het Financieel Toetsingskader (FTK) is in 2006 een Commissie Asset Liability Management (ALM/FTK) ingesteld. Deze Commissie had aanvankelijk als opdracht de ALM-studie te begeleiden. Later zijn de taken uitgebreid met het uitvoeren van een onderzoek naar beleidsalternatieven voor een nieuwe financieringsopzet van het Fonds. Sinds de afronding van

de financieringsopzet, wordt verder onderzoek gedaan naar het strategische beleggingsbeleid. Centraal staat daarbij de vraag of het nodig is om het huidige risicoprofiel aan te passen. In deze Commissie hebben vier leden van het Bestuur en vanaf eind 2005 ook drie leden van de Deelnemersraad zitting. In de loop van 2006 is deze Commissie uitgebreid en nemen vier leden van de Deelnemersraad zitting in de werkgroep.

Ook zijn voor enkele zaken ad hoc commissies ingesteld. Zo zijn voor de behandeling van bijzondere individuele gevallen commissies ingesteld.

In het kader van de medezeggenschap heeft het Fonds een Deelnemersraad. Hierin zijn deelnemers en gepensioneerden op basis van onderlinge gelijke verhouding binnen het Fonds vertegenwoordigd. De Deelnemersraad bestaat uit twintig leden, waarvan dertien actieve deelnemers en zeven gepensioneerden. De Deelnemersraad heeft overeenkomstig de wet een adviserende bevoegdheid.

Het Fonds heeft KPMG ACCOUNTANTS N.V. als externe accountant en MERCER Certificering BV als externe actuaris aangesteld.

De uitvoering van de taken van het Fonds is uitbesteed aan Blue Sky Group B.V. Deze uitvoeringsorganisatie handelt op basis van mandaten en een marktconform service level agreement. Het Fonds is medeaandeelhouder van de uitvoeringsorganisatie. Het Bestuur heeft de directeur en een lid van het managementteam van de uitvoeringsorganisatie benoemd tot titulair directeur en secretaris van het Fonds.

Kerncijfers

11

(bedragen in EUR miljoenen)	2006	2005
Pensioenen		
Aantal deelnemers	16.032	15.858
Aantal gewezen deelnemers (premievrijen)	7.751	7.425
Aantal gepensioneerden	8.879	8.913
Premies	153,4	138,0
Premiekorting	8,1 ⁵⁾	13,7
Pensioenuitkeringen	109,5	105,3
Voorziening pensioenverplichtingen	2.960,6	2.879,3
Indexering pensioenen	1,3%	1,5%
Beleggingen		
Vastgoed	527,7	392,3
Aandelen	2.233,4	2.226,2
Vastrentende waarden	2.083,9	1.849,3
Overig	59,8	- 116,8
Totaal	4.904,8	4.351,0
Totaalrendement	11,0%	15,1%
Vijfjaars gemiddeld totaalrendement	8,3%	5,5%
Tienjaars gemiddeld totaalrendement	8,2%	8,5%

⁵⁾ De premiekorting van EUR 8,1 miljoen betreft een premiekorting welke aan deelnemers is verleend en is gefinancierd

uit een hiervoor op de Balans gereserveerd bedrag voor toekomstige premiekortingen van EUR 4,1 miljoen en een

gedeeltelijke bestemming van resterende middelen uit de overdrachtswaarde WAO-hiaat ter grootte van EUR 4,0 miljoen.

F2

1

Bestuursverslag

Stichting Algemeen
Pensioenfonds KLM

Externe ontwikkelingen

Financiële markten

Om een indruk te geven van de wereldeconomie wordt gekeken naar groei, het beleid van de centrale banken en inflatie. De Europese economie heeft in 2006 een relatief sterk herstel doorgemaakt. In de eurozone kwam de groei in 2006 uit op 2,7%. Dankzij voldoende vraag naar Europese goederen vanuit de opkomende markten werd het herstel niet gehinderd door de groeivertraging in de Verenigde Staten in de tweede helft van 2006. Voor de Europese Centrale Bank was dit aanleiding om de rente verder te verhogen met 1,25 procentpunt tot 3,5%, mede omdat de geldgroei hoog bleef.

De verwachtingen voor Japan waren in 2006 hoog gespannen. Hoewel de economie aan de beterende hand is na meer dan vijftien jaar ondermaatse groei, was het groeitempo teleurstellend. Desondanks kwam de Japanse centrale bank medio 2006 met een eerste renteverhoging. Daarna moest de bank noodgedwongen wederom pauzeren met het verkrappende beleid.

De economische groei in de opkomende landen was opnieuw hoog. Beleggers waren bang voor een terugval van de Chinese groei, maar deze bleef achterwege door de hoge investeringsgroei in het voorafgaande jaar. In 2006 kwam de groei opnieuw boven de 10% uit. Daarnaast was er sprake van een versnelling van de groei in andere landen. Zo is in India de groei in 2006 tot boven de 9% gestegen.

De grondstofproducerende landen ondervonden weinig hinder van de geleidelijke correctie van verschillende grondstofprijzen. Verder speelde in 2006 de inflatieangst weer even op. Als we vijftien jaar terugkijken, is de inflatie goed in toom gebleven. Zelfs de fors gestegen grondstofprijzen hebben niet tot een loon-prijsspiraal geleid.

Vastgoed

Het jaar 2006 is voor de beleggingscategorie vastgoed een zeer positief jaar geweest, zowel voor de publieke als de private markt. Er was een grote vraag vanuit institutionele beleggers. Daarnaast hebben overnames door private equity-partijen binnen de publieke markten een positieve invloed gehad.

De marktfundamenten zijn in 2006 verbeterd. Binnen de verhuurmarkten in Europa en de Verenigde Staten steeg de vraag naar verhuurbare ruimten meer dan het aanbod. Dit geldt in het bijzonder voor de commerciële sectoren. De leegstand nam over het gehele jaar dan ook geleidelijk af. De winkelmarkt was voortdurend stabiel positief. De huurwoningenmarkt in de Verenigde Staten heeft een verbetering laten zien, zodat er weer ruimte is voor huurverhogingen.

Aandelen

Het jaar 2006 was het vierde jaar op rij met een uitstekend rendement voor aandelen. De MSCI-wereldindex, die een indicatie geeft voor het wereldwijde aandelenrendement, behaalde een rendement van 17%. De ontwikkelde markten bleven duidelijk achter bij de opkomende markten. Small caps deden het zowel in Europa als in de Verenigde Staten

beter dan large caps. Small caps renderen daarmee al een aantal jaren beter, vooral binnen Europa. Op het tweede kwartaal na droegen alle kwartalen bij aan het positieve jaarrendement.

Vastrentende waarden

De rente op nominale staatsobligaties is zowel in Europa als in de Verenigde Staten in 2006 opgelopen. De rente op nominale staatsobligaties in de eurozone liep op van 3,3% naar 4,0%. Ook de gemiddelde reële rente van de Global Inflation Linked Bonds-portefeuille is opgelopen van 1,6% naar 1,9%. De verwachting dat de meer risicovolle bedrijfsobligaties wat achter zouden blijven in 2006 kwam niet uit. Beleggers zijn nog steeds bereid extra risico te lopen en daarvoor een bescheiden extra vergoeding te ontvangen. Bedrijfsobligaties in het algemeen en de Amerikaanse high yield bonds in het bijzonder waren hierdoor de best renderende beleggingscategorieën van de vastrentende portefeuille. Net als in de voorgaande jaren was het rendement op de portefeuille met schuldpapier van de opkomende markten weer uitstekend.

Valuta's

De Amerikaanse dollar liet in het verslagjaar een opmerkelijke koersdaling zien. De daling was het grootst tegenover de euro. De euro steeg ten opzichte van de dollar met 11%. Aan het einde van het jaar noteerde de euro 1,33 ten opzichte van 1,18 aan het begin. De koersdaling van de dollar ten opzichte van het Britse pond bedroeg 8%. De euro en het pond bleven redelijk stabiel ten opzichte van elkaar. Dat gold niet voor de Japanse yen. Die verloor ten opzichte van de euro bijna 12% van zijn waarde.

Pensioenwet

In december 2006 heeft de Eerste Kamer ter vervanging van de Pensioen- en spaarfondsenwet het wetsvoorstel voor de nieuwe Pensioenwet aangenomen. Dit was nodig vanwege de vele ontwikkelingen die zich de afgelopen decennia hebben voorgedaan. De inwerkingtreding van de Pensioenwet en het overgangsrecht zijn geregeld in de Invoeringswet Pensioenwet.

Enkele bepalingen zijn per 1 januari 2007 in werking getreden, zoals:

- > de bepalingen van het Financieel Toetsingskader (FTK) op grond waarvan een pensioenfonds zijn verplichtingen op marktwaarde dient te waarderen en een kosten-dekkende premie moet berekenen;
- > de bepalingen over medezeggenschap;
- > de afkoopbepalingen op grond waarvan een pensioenuitvoerder het recht heeft om twee jaar na beëindiging van de deelneming de pensioenaanspraken van de gewezen deelnemer af te kopen. Deze gelden alleen als de premievrije pensioenaanspraak op de reguliere pensioendatum een ouderdomspensioen van minder dan EUR 400 per jaar zou opleveren.

Het merendeel van de bepalingen van de nieuwe Pensioenwet treedt op 1 januari 2008 in werking. Dit betreft onder andere de volgende verplichtingen:

- > in de pensioenregeling moet worden vastgelegd of het een uitkerings-, kapitaal- of premieovereenkomst betreft;
- > een pensioenfonds dient met de aangesloten werkgever een uitvoeringsovereenkomst te sluiten die in de plaats komt van de financieringsovereenkomst;
- > pensioenuitvoerders krijgen te maken met een aantal nieuwe informatieverplichtingen. Zo moet binnen drie maanden na opname in de pensioenregeling een startbrief aan de deelnemer worden uitgereikt met daarin informatie over de inhoud van de pensioenregeling. Jaarlijks moeten de deelnemers een pensioenoverzicht ontvangen volgens het vastgestelde model van het Uniform Pensioenoverzicht. Gewezen deelnemers dienen eens in de vijf jaar een overzicht te ontvangen van hun opgebouwd pensioen met informatie over de toeslagregeling. Alle informatie over een voorwaardelijke toeslagverlening moet een wettelijke voorwaardelijkheidsverklaring bevatten;
- > pensioenfondsen moeten de principes voor goed pensioenfondsbestuur (pension fund governance) hebben ingevoerd. Deze Principes omvatten onder andere het instellen van een verantwoordingsorgaan en het inrichten van een systeem van intern toezicht.

Governance en medezeggenschap

In de Pensioenwet is een wettelijke basis gelegd voor het naleven van een code voor goed bestuur. Na invoering van de Pensioenwet heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de Principes voor goed pensioenfondsbestuur aangewezen als de door pensioenfondsen na te leven code. De Principes hebben ten doel het pensioenfondsbestuur op een hoger plan te brengen. Door het vaststellen van principes, zonder het voorschrijven van gedetailleerde regels, krijgt de sector de kans door zelfregulering ‘pension fund governance’ die vorm te geven, die het meeste recht doet aan de eigen identiteit van het individuele (ondernemings)pensioenfonds.

Voor een deel betreffen de Principes zaken die bij goed georganiseerde pensioenfondsen al geregeld zijn. Nieuw zijn echter de instelling van een verantwoordingsorgaan en het inrichten van het intern toezicht. Met het invoeren van intern toezicht en formele verantwoording aan belanghebbenden wordt beoogd ook bij pensioenfondsen tot adequate krachtenverdeling en ‘checks & balances’ te komen. Een en ander dient de kwaliteit en transparantie van de besturing en het beleid te verhogen.

In de Pensioenwet zijn bepalingen opgenomen over de wijze van benoeming van bestuursleden namens de werknemers en namens de gepensioneerden en de rechtsbescherming van leden van de nieuwe governanceorganen. Ook heeft het verantwoordingsorgaan het recht de Ondernemingskamer te verzoeken een onderzoek in te stellen naar de gang van zaken bij een pensioenfonds of het functioneren van een pensioenfondsbestuur.

In het eindtraject van de Pensioenwet heeft de minister gevolg gegeven aan het verzoek van de Stichting van de Arbeid (STAR) en het Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO) om ook de medezeggenschap een wettelijke basis te geven. Dit heeft ertoe geleid dat een aantal afspraken uit het Medezeggenschapsconvenant is opgenomen in de wet. Op grond van de wet moeten pensioenfondsen in 2007 overgaan tot instelling van bestuursvertegenwoordiging van gepensioneerden of instelling van een deelnemersraad. De keuze tussen deze vormen van medezeggenschap moet worden gebaseerd op een schriftelijke raadpleging onder de gepensioneerden, waarbij de uitkomst bindend is als ten minste 50% van de gepensioneerden reageert. Als de bestaande medezeggenschap al is gebaseerd op een raadpleging is dit niet van toepassing. Verder hoeft een pensioenfonds niet te voorzien in medezeggenschap van gepensioneerden als het aantal gepensioneerden minder bedraagt dan 1.000 of minder bedraagt dan 10% van het totaal aantal deelnemers en gepensioneerden. Andere convenantsafspraken uit de wet betreffen de faciliteiten van een deelnemersraad en de zeteltoedeling bij bestuursparticipatie van gepensioneerden.

Algemeen Bestuurlijke Zaken **Bestuurssamenstelling**

In 2006 hebben zich twee mutaties voorgedaan in het Bestuur. De heer D. de Boer is in verband met het aanvaarden van een andere functie opgevolgd door de heer I. Slikkerveer als plaatsvervangend bestuurslid. Voorts is de heer R. van der Vlucht teruggetreden als plaatsvervangend bestuurslid. In deze vacature is nog niet voorzien.

Op 1 januari 2006 is de heer D.J.D. Dees in functie getreden als voorzitter van het Fonds. Het Bestuur dankt de heren De Boer en Van der Vlucht voor hun inzet in het Fonds.

Bestuursactiviteiten

Het Bestuur is in 2006 zesmaal in vergadering bijeen gekomen. Overeenkomstig de beleidscyclus van het Bestuur zijn in de verschillende bestuursvergaderingen de vaste onderwerpen behandeld, zoals het beleggingsplan 2006 – 2007, het jaarverslag over 2005, het communicatiejaarplan 2007, de indexatie, de periodieke uitvoeringsrapportages en de uitvoeringskosten. Aan de hand van verschillende periodieke rapportages heeft het Bestuur de financiële positie van het Fonds, de beleggingsperformance en de juistheid en de kwaliteit van de uitvoering van de uitbestede activiteiten nauwlettend gevolgd. Het Bestuur is per kwartaal zowel op basis van geldende regelgeving als op basis van marktwaardewoordering op de hoogte gesteld van de financiële positie van het Fonds. Verder heeft het Bestuur zich bezig gehouden met de governance van het Fonds en de toekomstige invulling van de medezeggenschap van gepensioneerden.

Belangrijkste aandachtspunten in 2006 waren de ontwikkeling van een nieuwe financieringsopzet voor het Fonds, de implementatie van de nieuwe pensioenregeling en de communicatie daarover naar de deelnemers. De voortgang van de implementatie en de

communicatie zijn per vergadering gevolgd en bewaakt. De Werkgroep communicatie heeft de uitvoering van de communicatie intensief begeleid. Belangrijk onderdeel was de ontwikkeling van een online pensioenkeuzeplanner. Hiermee konden deelnemers hun persoonlijke situatie doorrekenen en zodoende een weloverwogen keuze maken voor al dan niet tijdelijke voortzetting van de eindloonregeling.

Het Bestuur heeft in april 2006 het rapport van de ALM/FTK-commissie vastgesteld en aangeboden aan de arbeidsvoorwaardelijke partijen. In dit rapport worden de beleidsopties voor een nieuwe financieringsopzet aangegeven. Op basis van dit rapport hebben de arbeidsvoorwaardelijke partijen in november nieuwe afspraken over de financiering gemaakt. In december heeft het Bestuur, gehoord de adviezen van de Deelnemersraad en zijn externe actuaris, met de nieuwe financieringsopzet ingestemd.

In de twee gezamenlijke vergaderingen van het Bestuur en de Deelnemersraad is onder andere gesproken over het jaarverslag, het beleggingsplan, de nieuwe financieringsopzet en het communicatiejaarplan 2007. Een vertegenwoordiging van de Deelnemersraad heeft geparticipeerd in de ALM-commissie.

De Beleggingsadviescommissie heeft het Bestuur in het verslagjaar geadviseerd over verschillende onderwerpen, waaronder het jaarlijkse beleggingsplan en enkele verbeteringen van de strategische allocatie. Verder is aan de hand van periodieke rapportages de performance gevolgd en geanalyseerd. Ook is in het verslagjaar het actief beleggingsbeleid en de toegevoegde waarde hiervan aan de orde geweest.

Het Audit Committee heeft in 2006 de nodige aandacht besteed aan de SAS70-rapportages. Andere aandachtspunten in het verslagjaar waren het jaarwerk, de managementletter van de accountant, het problem management en het kwaliteitsmanagement van de uitvoeringsorganisatie. Verder heeft het Audit Committee stilgestaan bij de naleving van de wet- en regelgeving en de waarborging van de kwaliteit van de aanspraakverlening en de communicatie daarover.

De Werkgroep communicatie is in het verslagjaar betrokken geweest bij de ontwikkeling van het communicatiemateriaal voor de nieuwe pensioenregeling, de totstandkoming van Focus, het pensioenoverzicht en het communicatiejaarplan.

Begin 2006 heeft de ALM/FTK-werkgroep van het Fonds een beslisdocument met verschillende financieringsopties opgeleverd. De werkgroep heeft als vervolgoopdracht gekregen onderzoek uit te voeren naar mogelijkheden en instrumenten voor risico-beheersing.

De Werkgroep uitvoeringscontracten heeft overleg gevoerd over de nieuwe uitvoeringscontracten en de ontwikkeling van een nieuw financieel model.

Medezeggenschap

In 2006 kwam de Deelnemersraad viermaal in een autonome vergadering bijeen en twee keer in een gezamenlijke vergadering met het Bestuur. Daarnaast vonden in het kader van de deskundigheidsbevordering de jaarlijkse scholingsdagen plaats. Tijdens deze scholingsdagen is onder andere ingegaan op pension fund governance, de nieuwe Pensioenwet, de vergrijzing en de gevolgen hiervan op de AOW.

De Deelnemersraad bracht in 2006 vijf adviezen uit. Deze adviezen betroffen de nieuwe financieringsopzet, het beleggingsplan 2006-2007, het communicatiejaarplan, het jaarverslag en enkele kleine reglementswijzigingen. De adviezen waren in alle gevallen positief met waardevolle opmerkingen of suggesties. Naast advisering over concrete besluiten en uitwisseling van visies en standpunten over het algemene beleid volgt de Deelnemersraad ook kritisch de uitvoering van het beleid. Dit gebeurt vooral op basis van de kwartaal- en de performancerapportages.

Een vertegenwoordiging van de Deelnemersraad heeft deelgenomen aan de ALM/FTK-commissie voor het onderzoek naar een nieuwe financieringsopzet. Deze wijze van vroegtijdige betrokkenheid van de Deelnemersraad bij de beleidsbepaling hebben beide partijen gewaardeerd.

Mede op grond van deze positieve ervaring heeft de Deelnemersraad vanaf eind 2006 ook geparticipeerd in de gezamenlijke werkgroep die de uitvoering van de wettelijke bepalingen over governance en medezeggenschap voorbereidt.

Goed pensioenfondsbestuur

Een goede besturing van het Pensioenfonds en duidelijkheid voor de belanghebbenden is al vele jaren een belangrijk aandachtspunt van het Bestuur. In het huidige besturingsmodel functioneren naast het Bestuur, met een onafhankelijke voorzitter, een actieve Deelnemersraad, een Beleggingsadviescommissie met externe deskundigen, een Audit Committee, een uitvoeringsorganisatie en externe adviseurs. Hierdoor is naar de mening van het Bestuur voorzien in adequate 'checks and balances'. Als gevolg van de invoering van de Pensioenwet en de Principes voor goed pensioenfondsbestuur komt in 2007 verandering in dit besturingsmodel.

Nieuw besturingsmodel

Eind 2006 heeft het Bestuur een plan van aanpak vastgesteld voor de uitvoering van de wettelijke bepalingen over governance en medezeggenschap. Dit houdt onder meer in het inrichten van een verantwoordingsorgaan en het vormgeven van intern toezicht.

Hoewel het Fonds al vanaf 1992 over een Deelnemersraad beschikt, moet op basis van de Pensioenwet in 2007 een keuze worden gemaakt tussen medezeggenschap voor gepensioneerden via een Deelnemersraad of door middel van bestuursdeelname. De eerste stap die het Bestuur in 2007 heeft gezet is een schriftelijke raadpleging onder de gepensioneerden over de gewenste vorm van medezeggenschap van de gepensioneerden. Bij het vaststellen van dit jaarverslag is nog geen besluit genomen. Voorts is in het eerste kwartaal van 2007 gestart met de uitwerking van zowel het verantwoordingsorgaan als het interne toezicht. De planning is erop gericht het nieuwe besturingsmodel vanaf het laatste kwartaal van 2007 in te voeren.

Deskundigheid

De deskundigheid van de leden van het Bestuur en andere organen van het Fonds is van oudsher een belangrijk aandachtspunt. Deskundigheidsbevordering vindt op verschillende manieren plaats. In vergaderingen wordt tijd ingeruimd voor scholing op specifieke onderwerpen. Daarnaast worden aparte, interne en externe, bijeenkomsten georganiseerd en worden bestuursleden en leden van andere organen in de gelegenheid gesteld individueel deel te nemen aan opleidingen. Onderwerpen die aan de orde zijn gekomen zijn de Pensioenwet, de vergrijzingsproblematiek, de interne beheersing en de kwaliteit van de uitvoering. De deskundigheidsbevordering vindt plaats op basis van een Deskundigheidsplan, dat periodiek wordt geëvalueerd.

Integriteit

Op het Bestuur is een gedragscode van toepassing die aansluit bij de door de pensioen-koepels ontwikkelde modelgedragscode. De externe voorzitter van het Fonds treedt tevens op als Compliance officer.

Evaluatie

Het Bestuur evalueert periodiek de deskundigheid. Daarnaast is het Bestuur in 2005 gestart met een periodieke evaluatie van het eigen functioneren. Als onderdeel van de discussie over goed pensioenfondsbestuur heeft het Bestuur in december 2006 met behulp van een externe partij een zogenoemde governance self assessment uitgevoerd. Aan de hand van een enquête onder de bestuursleden is gesproken over thema's als deskundigheid, interne beheersing, cultuur en de relatie met de uitvoeringsorganisatie. Doelstelling was om te onderzoeken en te benoemen wat beter zou kunnen. Het assessment diende tevens als start voor het proces van de besluitvorming over de invulling van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur.

Transparantie

Via het periodiek Focus, de website en berichten in interne KLM-publicaties worden de deelnemers en de gepensioneerden van het Fonds geïnformeerd over ontwikkelingen, beleidsbeslissingen en uitvoeringszaken. Via het jaarverslag vindt verantwoording over

het gevoerde beleid plaats. De belangrijkste zaken uit het voorgaande jaar worden toegelicht in een speciale jaarverslageditie van Focus. In 2006 is gestart met het opnemen van informatie over het bestuursbeleid op de website en het inzichtelijker maken van de bestuurlijke organisatie en de verschillende verantwoordelijkheden. Onderdeel van deze aanpassing is de introductie van een apart mailadres, waarmee belanghebbenden vragen of opmerkingen direct aan het Bestuur kunnen richten. Bestuursleden zijn in hun dagelijkse functie binnen de onderneming ook direct aanspreekbaar voor deelnemers en gepensioneerden.

Toezicht

Het Bestuur onderschrijft de noodzaak van goed extern toezicht op de pensioensector en hecht waarde aan een goede, open relatie met de toezichthouder(s). Het Bestuur stelt regelmatig contact met De Nederlandsche Bank (DNB) op prijs.

In 2006 heeft geen overleg tussen het Bestuur en DNB plaatsgevonden. Wel zijn er briefwisselingen geweest naar aanleiding van toegezonden fondsdocumenten en zijn verschillende informatieverzoeken beantwoord. Het Fonds valt in een groep van 75 grote pensioenfondsen waarop DNB intensiever toezicht houdt. Het Fonds heeft naast de reguliere rapportages, periodiek informatie over de (ontwikkeling van de) dekkingsgraden verstrekt en geparticipeerd in het jaarlijkse onderzoek naar de ontwikkeling van de premie en de indexatie.

Overeenkomstig de wettelijke verplichtingen zijn wijzigingen van het pensioenreglement en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), het jaarverslag 2005, de Staten 2005 en de kwartaalrapportages verstrekt. Verder is DNB geïnformeerd over de nieuwe financieringsopzet.

Met ingang van 2007 heeft DNB de kwartaalrapportages en de jaarstaten aangepast aan het FTK. In 2006 zijn hiervoor de benodigde voorbereidingen getroffen. In februari 2007 is op verzoek van DNB bij wijze van proef volgens dit nieuwe kader gerapporteerd over het laatste kwartaal van 2006.

Het Bestuur heeft geconstateerd dat het Fonds in 2006 is vrijgesteld van het zogenoemde effectentypische gedragstoezicht. Het Fonds heeft zijn operationele vermogensbeheer volledig uitbesteed en heeft daardoor zelf geen invloed op informatie over dagelijkse effectentransacties.

Vanaf 2008 krijgt het Fonds te maken met het toezicht op de communicatie door de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Voornemen van de AFM is om in 2007 de sector nader te informeren en voor te bereiden.

Interne beheersing

In 2004 is met de uitvoeringsorganisatie overeengekomen om te komen tot zogenoemde SAS70-rapportages voor alle aspecten van de dienstverlening. Na voor vermogensbeheer eerder een SAS70 Type I-rapportage over de opzet en het bestaan van de beheersmaatregelen te hebben uitgebracht, heeft de uitvoeringsorganisatie begin 2006 ook de Type II-rapportage uitgebracht. Deze rapportage betreft de adequate werking van de beheersmaatregelen.

Begin 2006 is tevens een Type I-rapportage voor pensioenuitvoering en bestuursondersteuning uitgebracht. Gedurende de tweede helft van 2006 zijn de beheersmaatregelen voor deze diensten op hun werking gecontroleerd. Dit heeft begin 2007 geresulteerd in Type II-rapportages voor zowel vermogensbeheer als pensioenuitvoering en bestuursondersteuning.

Het Audit Committee heeft het traject om tot de verschillende rapportages te komen intensief begeleid. De uiteindelijke rapportages zijn uitgebreid besproken en geconstateerd is dat deze geen aanleiding geven tot acties vanuit het Bestuur.

Als onderdeel van het risicomanagement is in 2006 een onderzoek uitgevoerd naar de naleving van wetgeving door het Fonds en de uitvoeringsorganisatie. Deze zogenoemde compliancetoets is besproken in het Audit Committee. Het Audit Committee heeft vastgesteld dat voldaan is aan de wetgeving en heeft hierover verslag uitgebracht aan het Bestuur.

Het Audit Committee heeft het initiatief genomen tot een steekproefsgewijze controle op de juistheid van pensioentoekenningen, uit te voeren door een externe partij.

Op deze wijze vindt waarborging van de kwaliteit van de aansprakenverlening plaats. Hiermee wordt medio 2007 gestart.

Het Audit Committee heeft kennisgenomen van de managementletter van de accountant en heeft geconstateerd dat deze geen onderwerpen bevat die aan het Bestuur gerapporteerd dienen te worden.

Voor het jaar 2007 neemt het Audit Committee zich voor om zich specifiek te richten op de kwaliteit van de uitvoering en ICT-beheersing. Daarnaast zijn vaste gespreks-onderwerpen SAS70 en de jaarstukken. Na aanvang van de nieuwe zittingstermijn van het Bestuur wordt weer een algemene risicoanalyse uitgevoerd.

Gedragscodes

Op de leden van het Bestuur is een gedragscode van toepassing. De code heeft tot doel het voorkomen van (de schijn van) verstengeling van belangen van het Pensioenfonds en privé-belangen en het voorkomen van ongeoorloofde handelingen, zoals koersmanipulatie.

Een Compliance officer houdt toezicht op een goede naleving van de code. In 2006 werd de functie van Compliance officer vervuld door de heer D.J.D. Dees.

In 2006 hebben zich geen situaties voorgedaan die aanleiding geven tot melding. Dit sluit aan bij de verwachtingen. Door de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisatie hebben bestuursleden geen (directe) betrokkenheid bij het aangaan van zakelijke relaties of (voorgenomen) beleggingstransacties, noch beschikken zij over vertrouwelijke marktinformatie. Mede in het licht van de vergunningen van de organisatie op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft) geldt voor de medewerkers van de uitvoeringsorganisatie een eigen gedragscode.

Corporate Governance

Het Fonds onderschrijft de wenselijkheid van een goede governance van ondernemingen en wil ook actief bijdragen aan de bevordering en de verdere ontwikkeling van de corporate governance.

Eumedion

Op beleidsmatig niveau participeert het Fonds in de Stichting Eumedion, samen met het Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM en het Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel. Eumedion heeft als doel het bijdragen aan de ontwikkeling van goede corporate governance en het bevorderen van de naleving van governance codes. De organisatie is vaste gesprekspartner voor de Nederlandse overheid en de Europese instellingen voor governance-aangelegenheden. Zo wordt commentaar geleverd op beleidsvoornemens en wetgeving, maar ook worden uit eigen beweging voorstellen gedaan. Verder neemt Eumedion actief deel aan het openbare debat over goed ondernemingsbestuur. Ook wordt onderzoek verricht naar het effect van goed ondernemingsbestuur op rendementen van pensioenfondsbeleggingen. Ten slotte geeft Eumedion de aangesloten instellingen praktische ondersteuning bij de uitvoering van hun eigen activiteiten, bijvoorbeeld het afstemmen van de inbreng op aandeelhoudersvergaderingen. Eumedion treedt overigens zelf niet op naar ondernemingen.

In Eumedion nemen 50 vermogensbeheerders deel. Dit zijn de meeste grote pensioenfondsen en een aantal andere grote institutionele beleggers. De KLM Pensioenfondsen hebben gezamenlijk een bestuurszetel in Eumedion.

Stichting Governance Platform

Voor de uitvoering van het corporate governance-beleid neemt het Fonds sinds 2005 deel in de Stichting Governance Platform. Dit platform richt zich op het voeren van een actieve dialoog met beursgenoteerde ondernemingen. Consultancybureau Deminor is aangesteld voor de uitvoering van de taken. Jaarlijks wordt een selectie gemaakt van het aantal ondernemingen waarmee een dialoog wordt gevoerd. Een Raad van Toezicht beslist hierover.

Externe beheerders

Het Fonds neemt zelf niet deel aan aandeelhoudersvergaderingen. Dit houdt verband met de wijze waarop het vermogensbeheer is georganiseerd. Het Fonds belegt zelf niet rechtstreeks in aandelen, maar schakelt daarvoor externe partijen in. Waar mogelijk maakt het Fonds gebruik van het beleid en de kanalen van de externe vermogensbeheerders. Deze hebben mandaat om in het belang van het Fonds op te treden.

Beleggingsbeginselen

In de maatschappelijke omgeving vindt een discussie plaats over de vraag in hoeverre pensioenfondsen een sociale verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van hun beleggingen. Het Bestuur heeft het voornemen uitgesproken om in de loop van 2007 de beleggingsbeginselen van het Fonds nader te bezien op dit punt en daarbij mede internationale ontwikkelingen en normen te betrekken.

Communicatie

De communicatie van het Fonds vindt plaats op basis van een jaarlijks communicatieplan en het Beleidskader communicatie dat voor drie jaar geldt. De periode 2006 – 2008 heeft als thema ‘Verbinding maken’ gekregen, waarbij het gaat om meer en gericht contact tussen het Fonds en de belanghebbenden. Dit betreft niet alleen de communicatie over de pensioenregeling, maar ook de betrokkenheid van deelnemers en gepensioneerden bij het functioneren van het Fonds en de financiële positie. De communicatie richt zich voornamelijk op de persoonlijke situatie. Tevens wordt de inzet van internet als communicatiekanaal versterkt. Deze beleidsvoornemens vloeien mede voort uit een onderzoek dat in 2006 onder deelnemers en gepensioneerden van alle KLM Pensioenfondsen is uitgevoerd. Dit onderzoek leverde onder andere op dat deelnemers enerzijds behoefte hebben aan informatie die persoonlijk toepasbaar is en anderzijds meer voorbeeldsituaties van collega’s willen zien. Ook willen zij meer informatie ontvangen over nieuwe wet- en regelgeving die voor hun van belang is.

Ook in 2007 worden de waardering en effectiviteit van de communicatie gemeten, met name via gericht onderzoek onder (groepen) deelnemers en van specifieke communicatiemiddelen.

In lijn met het Beleidskader is vanaf eind 2005 gecommuniceerd over de nieuwe pensioenregeling. Deelnemers hebben zowel via algemene als gerichte communicatie informatie gekregen over de wijziging van de pensioenregeling. Daarnaast hebben de deelnemers informatie ontvangen over de eigen situatie en is een online pensioenkeuzeplanner ter beschikking gesteld om zelf scenario’s door te rekenen. Het traject is afgesloten met een pensioenoverzicht op basis van de nieuwe situatie. Zo’n 24% van de deelnemers heeft van de pensioenkeuzeplanner gebruik gemaakt.

Het Fonds heeft in 2006 de zogenoemde Pensioen in Zicht-informatiedagen gecontinueerd. Dit zijn doelgroepgerichte informatiebijeenkomsten voor aankomende gepensioneerden van het Fonds. De bijeenkomsten worden georganiseerd in samenwerking met de Vereniging van Gepensioneerden der KLM en met medewerking van KLM. Het Fonds verzorgt de informatie over pensioen, verleent organisatorische ondersteuning en financiert de bijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten krijgen deelnemers informatie over hun pensioen, inhoudingen, verzekeringen, voorzieningen voor gepensioneerden vanuit KLM, medische zaken en sociale aspecten.

In 2006 zijn acht bijeenkomsten georganiseerd. Hiervoor zijn 432 deelnemers uitgenodigd en zijn 256 deelnemers op de uitnodiging ingegaan. Het Bestuur heeft eind 2006 besloten de bijeenkomsten ook in 2007 voort te zetten.

Voor 2007 staat allereerst de communicatie over de raadpleging van gepensioneerden over medezeggenschap op stapel. Daarnaast is een noodzakelijke activiteit voor 2007 dat alle communicatiemiddelen worden doorgelicht aan de hand van de nieuwe wet- en regelgeving, in het bijzonder de teksten over indexatie die in overeenstemming moeten worden gebracht met de Pensioenwet en het nieuwe FTK en het beleid van het Pensioenfonds. Gestart is met het in overeenstemming brengen van het pensioenoverzicht met het Uniform Pensioenoverzicht.

In vervolg op de tijdelijke pensioenkeuzeplanner is in april 2007 een algemene pensioenplanner geïntroduceerd waarmee deelnemers met hun persoonlijke gegevens diverse pensioenberekeningen kunnen maken. Met de komst van deze planner wordt de website een belangrijker communicatiemiddel voor de actieve deelnemers. Hiervoor is het van belang dat de informatie op de site toegankelijk, begrijpelijk en volledig is. In 2007 wordt nagegaan op welke manier beter aan deze eigenschappen kan worden voldaan.

In 2007 wordt een activiteit gericht op de betrokkenheid van jonge(re) deelnemers uitgevoerd. In samenwerking met CNV-jongeren en een groep deelnemers in de leeftijd van 18 tot 30 jaar, wordt bekeken op welke wijze de communicatie met en betrokkenheid van jongere deelnemers kan worden verbeterd. CNV-jongeren heeft onder de naam 'Check It' dit project reeds met verschillende pensioenfondsen uitgevoerd.

Geschillen

In de klachtenregeling van het Fonds is vastgelegd dat een belanghebbende een klacht kan indienen als hij het niet eens is met de wijze waarop de statuten of het pensioenreglement worden toegepast of van mening is onjuist behandeld te zijn. De klachtenregistratie van het Fonds betreft niet alleen formele klachten, maar ook kritische vragen en signalen van belanghebbenden.

Een klacht wordt in eerste instantie behandeld door de uitvoeringsorganisatie, waarna beroep bij het Bestuur open staat. Als een klager het niet eens is met het oordeel van het Bestuur, kan hij zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen. Daarnaast bestaat de gang naar de rechter.

In 2006 zijn zeventien klachten ingediend en vijf overige zaken voorgelegd. Van de zeventien klachten zijn er negen gegrond verklaard en acht ongegrond. Er zijn in 2006 geen geschillen voorgelegd aan externe instanties.

Uitvoering

Begin 2006 hebben het Bestuur en de uitvoeringsorganisatie in de Werkgroep uitvoeringscontracten afspraken gemaakt over de ontwikkeling van een nieuw financieel model voor de uitvoeringskosten. Besloten is dit gedurende 2006 uit te werken. In afwachting daarvan is over de uitvoeringskosten voor 2006 een eenmalige afspraak gemaakt. Eind 2006 bestond overeenstemming op hoofdlijnen over het nieuwe financiële model. In de eerste helft van 2007 vindt uitwerking op detailniveau plaats en wordt de nieuwe systematiek geoperationaliseerd. De nieuwe systematiek werkt terug tot 1 januari 2007.

Een van de voor 2006 gemaakte afspraken betreft de deelname aan de zogenoemde CEM-benchmark voor pensioenuitvoering. Dit is de door het Canadese bedrijf Cost Effectiveness Measurement Ltd ontwikkelde systematiek voor vergelijking van service en kosten van pensioenfondsen. Zo'n tien Nederlandse pensioenfondsen nemen deel aan deze benchmark waaraan wereldwijd zo'n 53 pensioenfondsen deelnemen.

Begin 2007 is verslag uitgebracht over de uitkomsten van het CEM-onderzoek, die betrekking hadden op de uitvoering in 2005. Het rapport geeft inzicht in de absolute en relatieve kosten, de factoren die de kosten beïnvloeden en het serviceniveau. Het rapport geeft ook concrete verbetermogelijkheden. De uitvoeringsorganisatie neemt ook in 2007 deel aan de CEM-benchmark.

Het jaar 2006 was het jaar van de implementatie van de nieuwe regeling van het Fonds. Deze implementatie en de communicatie over de wijzigingen zijn volgens planning uitgevoerd en konden in november 2006 worden afgerond met verstrekking van pensioenoverzichten aan de deelnemers.

Pensioen-ontwikkelingen **Algemeen**

in het Fonds In 2006 heeft het Fonds de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel nieuwe Pensioenwet nauwlettend gevolgd en zich voorbereid op de gevolgen die deze wet voor de regelingen van het Fonds heeft.

In het verslagjaar is een nieuwe pensioenregeling ingevoerd. De nieuwe middelloonregeling die vanaf 1 januari 2006 van toepassing is, is een fiscaal maximale pensioenregeling. In verband hiermee heeft het Fonds in 2006 besloten geen nieuwe aanvullende pensioen-

verzekeringen meer af te sluiten. Voor deelnemers die een lopende aanvullende verzekering tegen maandelijkse premiebetaling bij het Fonds hebben, wordt dit individuele product voorlopig in stand gehouden tot de groep deelnemers die geboren is vóór 1950, de pensioenleeftijd van 63 jaar heeft bereikt. Naar verwachting is dat rond 2012. Het Bestuur neemt dan een besluit over de stopzetting van de lopende verzekeringen. De aanvullende verzekering van de deelnemers die op 1 januari 2006 niet aan de fiscale maximumgrenzen voldeden, zijn per die datum stopgezet.

Bij de totstandkoming van de pensioenregeling 2006 zijn overlegpartijen overgangsmaatregelen overeengekomen. Het Pensioenfonds beheert een schuld aan de werkgever welke betrekking heeft op de overgangsregeling VUT die het Pensioenfonds uitvoert. Deze schuld is rentedragend. Naar aanleiding van de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling (VPL), wordt deze schuld omgezet in voorwaardelijke pensioenrechten voor deelnemers die op 1 januari 2006 50 jaar of ouder en jonger dan 56 jaar waren, een en ander wordt beschreven in overgangsmaatregel 3 van het pensioenreglement. In boekjaar 2006 zijn hiervoor nog geen middelen onttrokken. Voor deelnemers van 56 jaar en ouder bestaat de mogelijkheid om te kiezen voor vervroegde pensionering met inkoop van pensioenrechten. De reeds lopende VUT-uitkeringen blijven gefinancierd worden uit de betreffende VUT-middelen. Indien het in de Balans opgenomen bedrag ontoereikend is, stort de werkgever dit tekort bij. Het saldo van rentetoevoeging en onttrekking van deze schuld bedroeg in 2006 negatief EUR 1,4 miljoen. De hoogte van de rentedragende schuld bedroeg ultimo 2006 EUR 59,8 miljoen (ultimo 2005 EUR 61,2 miljoen).

Nieuwe financieringsopzet

Mede op basis van het door het Fonds verrichte onderzoek naar de financiering, hebben de arbeidsvoorwaardelijke partijen in november afspraken gemaakt over de financiering van de pensioenregeling in de komende jaren. Het Bestuur heeft, na de Deelnemersraad en zijn externe actuaris te hebben gehoord, ingestemd met de gekozen financieringsopzet en besloten deze uit te voeren. In de eerste helft van 2007 wordt de financiering in de ABTN en de nieuwe uitvoeringsovereenkomst uitgewerkt.

De nieuwe financiering van het Fonds heeft de volgende kenmerken:

- > er is sprake van een voorwaardelijke indexatie op basis van de ontwikkeling van de lonen volgende de CAO voor het grondpersoneel respectievelijk de prijsindex;
- > er is sprake van een doorsneepremie. Indexatie wordt gedeeltelijk uit premie en gedeeltelijk uit overrendementen gefinancierd;
- > de doorsneepremie is aan de hand van arbeidsvoorwaardelijk gestelde doelstellingen met betrekking tot premiehoogte en indexatiezekerheid vastgesteld waarbij wordt voldaan aan de FTK-voorschriften;

- > indien de dekkingsgraad van het Fonds lager is dan de dekkingsgraad die op grond van de in de Pensioenwet gestelde solvabiliteitseisen nodig is, zal door middel van premiebetaling de dekkingsgraad weer op niveau worden gebracht binnen de daartoe in de Pensioenwet gestelde termijnen;
- > indien de nominale dekkingsgraad lager is dan 105% wordt er geen indexatie verleend;
- > bij een reële dekkingsgraad van 100% vindt herstel van indexatie plaats;
- > de premiekortingsgrens wordt op basis van het maximum van een Voorziening pensioenverplichtingen (VPV) bepaald met een reële marktrente en een VPV bepaald met een vaste rente van 2%;
- > premiekorting kan pas plaatsvinden na volledige indexatie en eventuele inhaalindexatie;
- > als de dekkingsgraad boven de premiekortingsgrens ligt, wordt eerst eventueel misgelopen indexatie ingehaald. Blijven er dan nog middelen over, dan wordt één zesde deel hiervan aangewend voor premiekorting.

Het Fonds verricht onderzoek naar mogelijkheden en instrumenten voor risicobeheersing (inclusief de mogelijke inzet van derivatenconstructies) met als doel een optimale verhouding tussen het risico op onderdekking en de te betalen pensioenpremie te realiseren. De financieringsopzet wordt ten minste eens in de drie jaar met behulp van een ALM-studie getoetst.

Het Bestuur heeft, mede op basis van het advies van de externe actuaris, vastgesteld dat de nieuwe financiering overeenkomstig het FTK is. Het Bestuur heeft voorts geconcludeerd dat de gekozen opzet voldoende evenwichtig is voor alle belanghebbenden omdat sprake is van een hoge mate van indexatiezekerheid voor de deelnemers, de nieuwe gepensioneerden en de premievrije deelnemers. Verder vindt premiekorting pas plaats na volledige indexatie en eventuele inhaalindexatie. In geval van een tekortsituatie vindt premieverhoging plaats voor de werkgever en de werknemers.

Reglementswijzigingen

In 2006 zijn de volgende reglementswijzigingen doorgevoerd:

- > de geldigheidsduur van de omzettingfactoren ouderdomspensioen/nabestaandenpensioen zijn in het reglement opgenomen;
- > de afkoopfactoren van 'klein pensioen' bij ingang/emigratie zijn in een bijlage van het reglement opgenomen;
- > de verplichting om deelnemersjaren te administreren is vastgelegd;
- > de maatstaf voor het indexeren van het opgebouwde pensioen in de middelloonregeling is duidelijker geformuleerd.

Naast deze inhoudelijke wijzigingen zijn ook enige andere (kleine) wijzigingen in de reglementen doorgevoerd. Het betreft met name de aanpassing van enkele in de reglementen opgenomen verwijzingen.

Indexering

Indexering tijdens dienstverband

De opgebouwde pensioenaanspraken in de middelloonregeling zijn op 1 januari 2007 aangepast met 1,76%. Het Fonds probeert ieder jaar per 1 januari het pensioen te verhogen met maximaal het percentage van de algemene loonrondes in de periode van 2 januari van het voorgaande jaar tot en met 1 januari van het betreffende jaar volgens de CAO voor het grondpersoneel.

De verhoging van 1 januari 2007 is conform de maatstaf. Het Fonds financiert deze voorwaardelijke indexatietoezegging deels uit de premie en deels uit behaalde overrendementen. Verwacht mag worden dat de verhoging van het pensioen de komende jaren een groot deel van genoemde maatstaf is. De indexatie kan per jaar verschillen. Aan de verhoging van 1 januari 2007 en de verwachting voor de komende jaren kunnen geen rechten worden ontleend voor toekomstige verhogingen.

De opgebouwde pensioenaanspraken in de eindloonregeling zijn gebaseerd op het laatst verdiende loon (eindloon). De stijging van de lonen is daarom al in het pensioen verwerkt. Op deze wijze behoudt het pensioen zijn waarde en hoeft er geen aanvullende indexatie plaats te vinden.

Indexatie na einde dienstverband

Het Fonds probeert ieder jaar het pensioen van degenen van wie het dienstverband is geëindigd te verhogen met maximaal de procentuele ontwikkeling van het prijsindexcijfer. Dit geldt zowel voor de middelloon- als voor de eindloonregeling. Het pensioen van degenen van wie het dienstverband is geëindigd, is op 1 januari 2007 aangepast met 1,3%. De verhoging van 1 januari 2007 is conform de maatstaf. Het Fonds financiert deze voorwaardelijke indexatietoezegging deels uit de premie en deels uit behaalde overrendementen. Verwacht mag worden dat de verhoging de komende jaren een groot deel van de maatstaf is. De indexatie kan per jaar verschillen. Aan de verhoging van 1 januari 2007 en de verwachting voor de komende jaren kunnen geen rechten worden ontleend met betrekking tot toekomstige verhogingen. De afgelopen drie jaar bedroeg de prijsindexatie 1,8% (1 januari 2004), 0,8% (1 januari 2005) respectievelijk 1,5% (1 januari 2006).

Indexatie aanvullende verzekering

De pensioenen op grond van de aanvullende verzekering worden op dezelfde manier en onder dezelfde voorwaarden verhoogd als de reguliere pensioenverzekering van de middelloonregeling. Dit betekent dat voor degenen die in dienst zijn op 1 januari 2007 een verhoging van 1,76% is doorgevoerd op grond van de algemene loonrondes van het grondpersoneel. Voor degenen van wie het dienstverband is geëindigd, is op 1 januari 2007 het prijsindexcijfer van 1,3% toegepast.

Voorheen werd de aanvullende verzekering jaarlijks geïndexeerd op basis van het gemiddelde totaalrendement van het Fonds. In verband met het gewijzigde indexeringsperspectief van de aanvullende verzekering heeft het Fonds in 2006 besloten de aanvullende verzekeringen (zowel de ingegane als de opgebouwde pensioenen) eenmalig en met terugwerkende kracht te verhogen met 8,7%.

Vooruitblik 2007

Voor 2007 heeft het Fonds op het gebied van pensioenen de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- > aanpassing van de fondsdocumenten (reglementen, financieringsovereenkomst, etc.) aan de bepalingen van de Pensioenwet;
- > aanpassing van de communicatie-uitingen van het Fonds aan de communicatievoorschriften van de Pensioenwet.

Beleggingen van het Fonds

Algemeen

Het doel van het beleggingsbeleid is het leveren van een optimale bijdrage aan het veiligstellen van de pensioenafspraken binnen aanvaardbare risicogrenzen. Het Bestuur heeft de beleggingen gespreid over verschillende beleggingscategorieën. Binnen de verschillende beleggingscategorieën wordt gespreid naar regio's en subcategorieën. Bij de uitvoering van het beleid houdt het Bestuur rekening met valutarisico, renterisico en het neerwaartse risico van aandelen.

In 2006 zijn de strategische normgewichten voor de drie beleggingcategorieën niet veranderd. Eind februari en eind april hebben er herbalancerings plaatsgevonden. Hierbij worden de (benchmark)gewichten van iedere beleggingscategorie teruggezet op de door het Bestuur vastgestelde strategische normgewichten. Tot de jaarlijkse herbalancering eind april zijn aandelen tactisch overwogen ten laste van vastgoed. Na deze herbalancering werd er een neutraal beleid ingezet in de tactische asset allocatie. Begin oktober zijn aandelen opnieuw overwogen, ditmaal ten koste van obligaties. Vooral in het vierde kwartaal werkte de allocatie in het voordeel van het Fonds uit. Per saldo resulteerde een kleine positieve bijdrage van de tactische allocatie.

ALM-studie en FTK

In 2006 is een ALM-studie uitgevoerd. Deze ALM-studie geeft vorm aan het financieringsbeleid, het indexatiebeleid en het beleggingsbeleid binnen het FTK. Deze studie is wat betreft het indexatie- en financieringsbeleid in het najaar van 2006 afgerond. Op dit moment wordt onderzocht of het wenselijk is om het strategische beleggingsbeleid nog verder toe te spitsen op het FTK. Binnen deze context wordt onder meer gekeken naar de inzet van rentederivaten als instrument om het renterisico te verminderen. Naar verwachting leidt dit in de loop van 2007 tot besluitvorming.

Beleggingsportefeuille naar categorieën (jaarultimo)

(bedragen in EUR miljoenen)	2006		2005	
	%	bench- mark	%	bench- mark
Vastgoed	528	10,8	392	9,0
Aandelen	2.233	45,5	2.227	51,2
Vastrentende waarden	2.084	42,5	1.849	42,5
Overig	60	1,2	- 117	- 2,7
	4.905	100,0	4.351	100,0

Vastgoed

Op vastgoed is een rendement van 32,5% behaald. Dit is gelijk aan het rendement van de benchmark. Conform het beleggingsplan 2006 is meer belegd in Amerikaans vastgoed. Tevens is invulling gegeven aan het strategisch plan om meer in privaat vastgoed te beleggen.

Portefeuille vastgoed naar regio (jaarultimo)

(bedragen in EUR miljoenen)	2006		2005	
	%		%	
Europa privaat	88	16,6	99	25,3
Europa publiek	214	40,6	135	34,4
Verenigde Staten privaat	41	7,7	16	4,1
Verenigde Staten publiek	185	35,1	142	36,2
	528	100,0	392	100,0

Aandelen

Op aandelen is een rendement van 17,8% behaald. Het rendement van de benchmark was 18,3%. In 2006 zijn de strategische normgewichten voor de regio's niet veranderd. Tactisch zijn Europa ex Verenigd Koninkrijk het gehele jaar overwogen ten laste van Amerikaanse large caps. Ook opkomende markten zijn het grootste gedeelte van het jaar

overwogen. Japan en het Verenigd Koninkrijk werden tot augustus overwogen maar daarna teruggebracht naar neutraal en, in het geval van het Verenigd Koninkrijk, later onderwogen.

Aandelenportefeuille naar regio (jaarultimo)

(bedragen in EUR miljoenen)	2006			2005		
		%	bench- mark		%	bench- mark
Europa	1.160	52,0	49,1	1.058	47,5	46,5
Verenigde Staten	699	31,3	34,5	667	30,0	33,3
Japan	141	6,3	6,5	212	9,5	8,5
Opkomende markten	233	10,4	9,9	290	13,0	11,7
	2.233	100,0	100,0	2.227	100,0	100,0

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden behaalden een rendement van – 0,7%. De benchmark waarmee we de beleggingen vergelijken behaalde een lager rendement, te weten – 0,8%. In 2006 is de portefeuille op een aantal punten aangepast. Zo is het belang in Amerikaanse high yield obligaties teruggebracht naar het oorspronkelijke strategische gewicht van 2002. Dit ging ten gunste van Europese staatsobligaties. Daarnaast zijn langlopende Engelse bedrijfsobligaties toegevoegd aan de strategische verdeling van de vastrentendewaardenportefeuille. De pool heet UK Corporate Debt 10+ en volgt een passieve beleggingsstijl; de index wordt gevolgd. In totaal is 5% naar deze nieuwe deelportefeuille gealloceerd. Hiertoe is 3% uit de portefeuille Amerikaanse credits verkocht en 2% uit de Europese credit portefeuille. Deze wijziging is begin 2006 geïmplementeerd. Deze verdere spreiding van de vastrentendewaardenportefeuille wijzigt de rentevoeligheid zodat deze beter bij de verplichtingen van het Fonds past. Daarnaast verbeterde de kwaliteit van de onderliggende obligaties, doordat het aandeel Engelse ondernemingen in de benchmark met een hoge kredietwaardigheid (AAA-rating) relatief groot is. De tactische afwijkingen in 2006 waren met name de overweging van obligaties uit opkomende markten en de onderweging van Amerikaanse high yield bonds.

Vastrentendewaardenportefeuille naar regio (jaarultimo)

(bedragen in EUR miljoenen)	2006			2005		
		%	bench- mark		%	bench- mark
Eurozone overheidsobligaties	376	18,0	18,9	279	15,1	14,9
Eurozone bedrijfsobligaties	168	8,1	7,9	167	9,1	9,5
UK bedrijfsobligaties	106	5,1	5,0	–	–	–
Indexleningen wereldwijd	1.060	50,9	50,1	907	49,0	48,9
Opkomende markten	174	8,3	7,5	185	10,0	8,4
VS high yield	55	2,6	3,7	132	7,1	8,0
VS bedrijfsobligaties	145	7,0	6,9	179	9,7	10,3
	2.084	100,0	100,0	1.849	100,0	100,0

Valuta's

In 2006 is geen verandering aangebracht in het valutahedgebeleid. De valutaposities in Amerikaanse dollars, Britse ponden en Japanse yen zijn voor 100% afgedekt, waardoor koersschommelingen het rendement niet beïnvloeden.

Rendementsontwikkelingen

Over 2006 komt het totaalrendement van het Fonds uit op 11,0%. Dit is conform het rendement van de benchmark.

Bij de beoordeling van de behaalde rendementen wordt een vergelijking gemaakt met de benchmarkportefeuille. Dit is een referentieportefeuille die is toegesneden op de specifieke situatie van het Fonds. Bij het bepalen van de strategische verdeling van het fondsvermogen over de beleggingscategorieën en binnen de beleggingscategorieën over regio's en beleggingsstijlen, worden uitdrukkelijk de verplichtingenstructuur en initiële vermogenspositie meegenomen.

De rendementscijfers in de tabel voor de categorieën vastgoed, aandelen en vastrentend zijn berekend op basis van volledige afdekking van het valutarisico van de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen. De kasgeldbeleggingen zijn opgenomen onder 'Overig'.

De onderstaande tabel geeft de gemiddelde verdeling van het vermogen weer over de beleggingscategorieën en de rendementsontwikkelingen van het Fonds. Ook worden de verdeling en rendementsontwikkeling van de betreffende benchmark gegeven.

In de tabel staat PF voor het Fonds en BM voor benchmark.

Totaalrendement in %

	2006				2005			
	gewicht		rendement		gewicht		rendement	
	PF	BM	PF	BM	PF	BM	PF	BM
Vastgoed	10,1	10,5	32,5	32,5	8,6	10,3	14,9	14,9
Aandelen	45,9	45,3	17,8	18,3	47,4	46,7	22,3	20,5
Vastrentende waarden	44,4	44,8	- 0,7	- 0,8	44,3	43,5	7,0	7,0
Overig	- 0,4	- 0,6	0,1	0,0	- 0,3	- 0,5	0,1	0,1
	100,0	100,0	11,0	11,0	100,0	100,0	15,1	14,2

Vooruitblik 2007

Op dit moment wordt onderzocht of de huidige strategische gewichten in het beleggingsbeleid voldoen. Ook de inzet van verschillende soorten derivaten wordt daarbij meegenomen. De resultaten van de ALM-studie kunnen mogelijk leiden tot aanpassingen in de beleggingsportefeuille. Vooralsnog worden de strategische gewichten van het Fonds niet aangepast.

In de laatste bestuursvergadering van 2006 is de diversificatiestudie aandelen besproken. Daarin is voorgesteld om per mei 2007 binnen de regioverdeling van aandelen een allocatie naar twee belangrijke markten toe te voegen. Het gaat om Canada en Pacific ex-Japan. De nieuwe allocatie wordt ten laste gebracht van de Europese en de Amerikaanse large caps. De verlaging van het strategische gewicht van Europa exclusief Verenigd Koninkrijk zorgt voor een betere risicospreiding van de aandelenportefeuille. Posities in Canada en Australië zijn vanaf half mei 2007 afgedekt met de betreffende valuta.

Posities in Singapore en Hong Kong zijn vanaf half mei 2007 afgedekt met de Amerikaanse dollar, de posities in Nieuw Zeeland zijn afgedekt als zijnde posities in de Australische dollar.

In afwachting van de uitkomst van de diversificatiestudie voor obligaties later dit jaar, heeft het Bestuur besloten de strategische gewichten binnen obligaties te handhaven. In 2007 wordt een nieuwe diversificatiestudie voor vastgoed uitgevoerd. Dit kan leiden tot het toevoegen van nieuwe regio's ten behoeve van verdere risicospreiding.

Vooruitblikkend is de verwachting dat per saldo de rentestanden in de voor het Fonds relevante regio's niet meer significant veranderen. Samen met gelijkblijvende tot licht oplopende vergoedingen voor gelopen kredietrisico (spreads) leidt dit tot een laag verwacht rendement op de vastrentendewaardenportefeuille. De verwachting is dat aandelen een redelijk jaar tegemoet gaan. Ook voor vastgoed zijn de verwachtingen positief. Ondanks de zeer hoge rendementen van het afgelopen jaar zijn de waarderingen op peil gebleven. Ook blijft er een aanhoudende vraag naar het beleggen in vastgoed. Dit leidt tot een redelijk verwacht rendement voor vastgoed.

Actuariel

verslag De financiële opzet van het Fonds is gebaseerd op veronderstellingen over bijvoorbeeld interest, sterfte, kosten, etc. In het algemeen zullen de werkelijke ontwikkelingen afwijken van de veronderstellingen. In dit actuariel verslag worden de in het boekjaar opgetreden afwijkingen tussen veronderstellingen en werkelijkheid nader geanalyseerd. Deze verschillen worden ook wel de technische winst- en verliesbronnen genoemd.

De Rekening van baten en lasten over het boekjaar 2006 toont een positief resultaat van EUR 430,0 miljoen. Dit resultaat kan als volgt worden gesplitst naar technische winst- en verliesbronnen:

Verzekeringstechnische analyse

(bedragen in EUR miljoenen)	2006	2005
Beleggingsrendementen en inflatie	457,1	326,8
Premies	31,9	2,7
Kanssystemen en overige technische grondslagen	10,5	9,3
Kosten	1,9	1,9
Mutaties	- 0,7	- 0,5
Wijziging ingebouwde inflatiedekking	- 54,7	22,4
Overige oorzaken	- 16,0	- 15,0
	430,0	347,6

Toelichting resultaten

Resultaat op beleggingsrendementen en inflatie

De door een pensioenfonds na te komen verplichtingen liggen gemiddeld genomen ver in de toekomst. De voor de dekking van die verplichtingen te betalen premies moeten normaliter eerder worden gedaan. Uit de premies worden voorzieningen gevormd zodat te zijner tijd te verrichten uitkeringen daaruit kunnen worden voldaan. Bij de bepaling van de benodigde omvang van de voorzieningen wordt rekening gehouden met te genereren rendementen. De in de toekomst te verrichten uitkeringen worden contant gemaakt naar het heden. De disconteringsvoet die daarvoor bij het Fonds wordt gebruikt is 4,0%, tenzij de marktrente lager is. In het boekjaar 2006 is de Voorziening pensioenverplichtingen op 4,0% gewaardeerd als gevolg van de gestegen marktrente gedurende het boekjaar. Hierdoor is een positief resultaat behaald van EUR 121,2 miljoen.

De jaarlijks benodigde rentetoevoeging aan de Voorziening pensioenverplichtingen, oftewel de benodigde rekenrente, welke in het boekjaar EUR 111,8 miljoen bedraagt, wordt ten laste van de beleggingsopbrengsten gebracht.

Bij de premiestelling van het Fonds werd tot 1 januari 2006 uitgegaan van een jaarlijkse stijging van de opgebouwde pensioenen, 'de zogenaamde ingebouwde inflatiedekking', van 1% per jaar tot de normpensioendatum. Deze inflatiedekking komt ook terug in de reservering. Ondanks dat de premiestelling vanaf 1 januari 2006 gewijzigd is, is de analyse nog steeds op deze wijze uitgevoerd.

Extra lasten voor het Fonds ontstaan indien de aanpassing van de pensioenen hoger is dan het niveau van de ingebouwde inflatiedekking. Over het boekjaar 2006 is een bedrag van EUR 26,4 miljoen aan de Voorziening pensioenverplichtingen toegevoegd. Dit betreft de aanpassing van de pensioenen per 1 januari 2007.

De gepassiveerde toekomstige premiekortingen voor deelnemers wordt aangepast op grond van het tienjaars voortschrijdende totaalrendement op de middelen die staan tegenover deze reserve, vastgesteld op 31 december van het betreffende jaar. De schuld uit hoofde van het VUT-fonds wordt aangepast op grond van het totaalrendement op de middelen die staan tegenover deze schuld, vastgesteld op 31 december van het betreffende jaar. Deze aanpassingen worden ten laste van de beleggingsopbrengsten gebracht.

Over het boekjaar 2006 is het resultaat op beleggingsrendementen en inflatie positief en bedraagt EUR 457,1 miljoen.

Uitsplitsing resultaat op beleggingsrendementen en inflatie

(bedragen in EUR miljoenen)	2006	2005
Directe beleggingsopbrengsten	101,0	98,7
Indirecte beleggingsopbrengsten	379,6	481,5
Benodigde interest over toekomstige premiekorting deelnemers	0,0	- 0,3
Toe te wijzen interest aan VUT-fonds	- 6,5	- 8,3
Totaal beleggingsopbrengsten	474,1	571,6
Benodigde rekenrente 4,0%	- 111,8	- 105,1
Overgang 4,0%-rekenrente naar marktrente	121,2	- 121,2
Benodigde aanvulling voor aanpassing pensioenen	- 26,4	- 18,5
	457,1	326,8

Als gevolg van de introductie van een poolingstructuur voor de beleggingen in 2002 worden feitelijk direct genoten beleggingsopbrengsten, zoals bijvoorbeeld couponrente, niet als zodanig verwerkt in de Rekening van baten en lasten, maar komen deze ten goede aan de desbetreffende beleggingspool. Ontvangen inkomsten binnen de pools worden niet uitgekeerd aan de participanten, maar worden geherinvesteerd. Dit heeft een verhogend effect op de participatiewaarde van de pool. Door de poolingstructuur worden deze opbrengsten bij de participanten geboekt als indirecte beleggingsopbrengsten. In de financieringsopzet worden dergelijke inkomsten echter als directe opbrengsten gezien en niet geboekt ten gunste van de Beleggingsreserve. Door middel van een doorkijk door de poolingstructuur, worden de voor de overgang naar de poolingstructuur te boek staande directe beleggingsopbrengsten ook als zodanig gepresenteerd in de resultatenanalyse. Hierdoor vindt een juiste toewijzing aan de Beleggingsreserve plaats en wordt uitvoering gegeven aan de oorspronkelijke financieringsopzet. De som van de beleggingsopbrengsten, bij doorkijk naar de beleggingspools, is uiteraard gelijk aan het totaal van baten en lasten beleggingsactiviteiten zoals gepresenteerd in de jaarrekening.

Resultaat op premies

In de ABTN is vastgelegd hoe de premie wordt berekend. Uit deze premiebetaling worden onder andere de jaarlijkse pensioenopbouw en aangroei van pensioenen als gevolg van individuele salarisontwikkeling gefinancierd. Vanaf 1 januari 2006 is sprake van een gewijzigde premiestelling vooruitlopend op de introductie van het FTK per 1 januari 2007.

De premie bevat een risicopremie om nog niet gefinancierde pensioenaanspraken die ontstaan als gevolg van overlijden te financieren. Tevens worden uit de premie toevoegingen gedaan aan de Voorziening egalisatie. Uit de Voorziening egalisatie worden benodigde toevoegingen aan de Voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van invaliditeit en toeslagen nabestaandenpensioen gefinancierd. De premie bevat tevens een opslag voor administratiekosten. Het beschikbare bedrag aan premies na afrek van hierboven genoemde elementen is bestemd voor de financiering van de aanpassing van pensioenaanspraken. Conform eerdere boekjaren worden de lasten voortkomend uit de aanpassing van pensioenen verantwoord onder het resultaat op beleggingsrendementen en inflatie. Met ingang van boekjaar 2007 zullen deze lasten echter onder resultaat op premies worden verantwoord.

Indien het vermogen volgens de ABTN het maximumniveau van reservering heeft bereikt om de toegezegde pensioenaanspraken te financieren wordt het 'overschot' toegevoegd aan de Reserve aanpassing inflatiedekking en is beschikbaar voor het verlenen van premiekortingen aan KLM en de deelnemers naar rato van hun bijdrage in de kosten van de pensioenregeling. De verleende korting wordt onttrokken aan de Reserve aanpassing inflatiedekking.

Over het boekjaar 2006 is het resultaat op premies positief en bedraagt EUR 31,9 miljoen.

Uitsplitsing resultaat op premies

(bedragen in EUR miljoenen)	2006	2005
Premies en koopsommen	153,4	138,0
Premiemarge prepensioen	–	– 1,7
Toevoeging Voorziening egalisatie	– 8,9	– 10,5
Beschikbaar voor administratiekosten	– 5,1	– 5,0
Beschikbaar voor opbouw en aanpassing		
uit hoofde van individuele salarisontwikkeling	139,4	120,8
Benodigd voor pensioenopbouw en aanpassing		
uit hoofde van individuele salarisontwikkeling	– 107,5	– 118,1
	31,9	2,7

Resultaat op kanssystemen en overige technische grondslagen

Een belangrijk onderdeel van het resultaat op kanssystemen is het sterfteresultaat. Verschillen tussen het verwachte en het werkelijke sterftcijfer beïnvloeden het verloop van de Voorziening pensioenverplichtingen en daarmee het resultaat van het Fonds. De afgelopen jaren was het resultaat op sterfte negatief. In 2007 zijn nieuwe sterftetafels door het Actuariel Genootschap gepubliceerd. Bij de overgang naar deze nieuwe sterftetafels zal een nader onderzoek uitgevoerd worden naar de te hanteren leeftijdsterugstellingen.

Naast verwachtingen betreffende sterfte worden aannames met betrekking tot invalideren gemaakt. Met ingang van 1 juli 2006 voert het Fonds de WAO-hiaatregeling uit. Deze regeling was voorheen ondergebracht bij een verzekeraar. De lopende WAO-hiaatuitkeringen zijn ondergebracht bij het Fonds waarvoor een overdrachtswaarde is ontvangen van de herverzekeraar. De totale overdrachtswaarde bedroeg EUR 33,6 miljoen. De benodigde dotatie aan de Voorziening Pensioenverplichtingen bedroeg EUR 10,5 miljoen en is bestemd voor de reeds ingegane uitkeringen. Een deel van de overgedragen middelen ter grootte van EUR 4,0 miljoen is aangewend voor het verlenen van premiekorting aan deelnemers, een bedrag ter grootte van EUR 1,8 miljoen is bestemd voor het uitlooprisico van het WAO-hiaat. Dit bedrag is toegevoegd aan de Voorziening egalisatie. De uit de overdrachtswaarde resterende middelen ter grootte van EUR 17,3 miljoen ($33,6 - 10,5 - 4,0 - 1,8$) worden als schuld bij het Fonds verantwoord in afwachting van een beslissing over de bestemming van deze gelden vanuit het arbeidsvoorwaardelijk overleg.

De premie bevat een invaliditeitsopslag die wordt gedoteerd aan de Voorziening egalisatie. Schades als gevolg van invaliditeit worden onttrokken aan deze voorziening. Het verschil tussen ontvangen premies en dotaties aan de Voorziening pensioenverplichtingen wordt onttrokken of toegevoegd aan de Voorziening egalisatie.

De opslag in de premie voor toeslagen op het nabestaandenpensioen bestaat niet meer in 2006. Deelnemers uit de Reglementen 2002 of eerder hebben nog wel recht op deze toeslag. Hierdoor ontstaat een negatief resultaat op overige technische grondslagen.

Deze saldotoevoeging aan de Voorziening egalisatie van EUR 12,7 miljoen wordt als resultaat op overige oorzaken benoemd.

Als gevolg van flexibele keuzemogelijkheden binnen de pensioenregeling en de daarbij toegepaste reserveringsmethoden kunnen winsten of verliezen ontstaan. Daarbij moet onder andere gedacht worden aan resultaten die ontstaan als gevolg van wijziging van de verhouding tussen ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Doordat een aantal deelnemers nog gebruik mocht maken van de gesubsidieerde korting en de daarvoor aanwezige middelen in 2002 uit de Voorziening egalisatie zijn gehaald, komt de last van vervroeging van EUR 2,5 miljoen nu tot uitdrukking bij het resultaat op reserveringsmethoden en flexibele keuzemogelijkheden. Bij ontslag valt uit de Voorziening pensioenverplichtingen de tot aan de normpensioendatum jaarlijkse stijging van de pensioenen van 1,0% vrij. In 2006 is het resultaat op ontslag positief en bedraagt EUR 5,1 miljoen.

Op kanssystemen en overige technische grondslagen is een positief resultaat geboekt van EUR 10,5 miljoen.

Uitsplitsing resultaat op kanssystemen en overige technische grondslagen

(bedragen in EUR miljoenen)	2006	2005
Sterfte	- 4,8	- 2,7
Egalisatie:		
> Invaliditeit	12,8	7,6
> Toeslagen op nabestaandenpensioen	- 0,1	1,7
	12,7	9,3
Reserveringsmethoden bij flexibele keuzemogelijkheden	- 2,5	- 1,4
Ontslag	5,1	4,1
	10,5	9,3

Resultaat op kosten

Resultaat op kosten wordt veroorzaakt door een verschil tussen de in de premie begrepen kostenopslag, de vrijval uitbetalingskosten uit de Voorziening pensioenverplichtingen en de werkelijke uitvoeringskosten. Per saldo is over het boekjaar 2006 een positief resultaat genoteerd van EUR 1,9 miljoen. In 2005 was het resultaat ook positief en bedroeg eveneens eveneens EUR 1,9 miljoen.

Resultaat op mutaties

Mutaties in het deelnemersbestand als gevolg van in- en uitdiensttredingen kunnen financiële gevolgen hebben als gevolg van reserveringsmethoden, die afwijken van methoden zoals wettelijk voorgeschreven bij waardeoverdracht. De vrijval uit de Voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten en afkoop bedraagt EUR 1,4 miljoen terwijl per saldo EUR 2,1 miljoen is betaald. In 2005 waren deze cijfers respectievelijk EUR 4,2 miljoen en EUR 4,7 miljoen.

Per saldo is over het boekjaar 2006 een negatief resultaat genoteerd van EUR 0,7 miljoen. In 2005 was het resultaat negatief en bedroeg EUR 0,5 miljoen. Dit verlies wordt onder andere veroorzaakt doordat bij deelnemers bij de berekening van de Voorziening pensioenverplichtingen rekening wordt gehouden met een tot aan de normpensioendatum jaarlijkse stijging van de pensioenen van 1,0%.

Wijziging ingebouwde inflatiedekking

Bij de berekening van de contante (actuariële) waarde van de pensioenverplichtingen wordt rekening gehouden met een toekomstige jaarlijkse stijging van de opgebouwde pensioenaanspraken. Deze percentuele stijging wordt zodanig bepaald dat de Voorziening pensioenverplichtingen gelijk is aan het volgens de Balans van het Fonds voor de dekking van de pensioenverplichtingen beschikbare vermogen. De aldus bepaalde stijging noemen we ingebouwde toekomstige inflatiedekking en vormt de belangrijkste graadmeter voor de financiële positie van het Fonds. Het vermogen per 31 december 2006 is toereikend om de inflatiedekking op 1,5% te financieren. Hiervoor is EUR 54,7 miljoen aan de Voorziening pensioenverplichtingen toegevoegd. In 2005 werd EUR 22,4 miljoen onttrokken.

Resultaat op overige oorzaken

Onder overige oorzaken is een negatief resultaat geboekt van EUR 16,0 miljoen.

De Voorziening egalisatie wordt gevoed met het verschil tussen ontvangen premies en de benodigde toevoeging aan de Voorziening pensioenverplichtingen. Schommelingen in het resultaat die ontstaan als gevolg van de kansprocessen invaliditeit en sterfte (toeslagen op nabestaandenpensioenen) worden hierdoor vermeden. In 2006 bedraagt de toevoeging EUR 12,7 miljoen. In verband met het overschrijden van het maximum van de Voorziening egalisatie valt een bedrag vrij van EUR 2,5 miljoen.

Uitsplitsing resultaat op overige oorzaken

(bedragen in EUR miljoenen)	2006	2005
Toevoeging Voorziening egalisatie	- 12,7	- 9,3
Vrijval Voorziening egalisatie i.v.m. maximering	2,5	-
Toevoeging Voorziening aanpassing sterftegrondslagen	- 5,9	- 5,8
Overig	0,1	0,1
	- 16,0	- 15,0

Vermogenspositie

Zoals in de ABTN is weergegeven worden ultimo 2006 de volgende voorzieningen aangehouden ter dekking van de verplichtingen.

Technische voorzieningen

(bedragen in EUR miljoenen)	2006	2005
Voorziening pensioenverplichtingen	2.960,6	2.879,3
Voorziening egalisatie	62,4	52,2
Voorziening aanpassing sterftegrondbelangen	27,4	21,5
	3.050,4	2.953,0

Het aanwezige vermogen, na aftrek van de overige schulden, bedraagt EUR 4.817,8 miljoen. Het aanwezige weerstandsvermogen bedraagt EUR 1.767,4 miljoen. Hieruit volgt een dekkingsgraad van 158% (2005: 145%).

Daarnaast wordt bij de reservering bij deelnemers rekening gehouden met een jaarlijkse indexatie tot de normpensioenleeftijd van 1,5%. Hiervoor is een bedrag van EUR 281,6 miljoen opgenomen in de Voorziening pensioenverplichtingen. Indien het vermogen na aftrek van overige schulden wordt uitgedrukt in de Voorziening pensioenverplichtingen exclusief deze ingebouwde inflatiedekking bedraagt de dekkingsgraad 180%.

Vooruitblik

Vanaf 1 januari 2007 geldt het FTK. De Voorziening pensioenverplichtingen wordt dan gewaardeerd op marktwaarde. Dit betekent dat de vaste 4,0%-rekenrente wordt vervangen door de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Daarnaast wordt bij de vaststelling van de levensverwachting rekening gehouden met de meest recente overlevingstafel (GBM/V 2000-2005) en een trend in overlevingskansen waarvoor gebruik wordt gemaakt van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafels. Opgemerkt wordt dat de prognosetafels zijn gecorrigeerd met dezelfde leeftijdsterugstelling als geldt voor de vaststelling voor de Voorziening Pensioenverplichtingen over 2006. In 2007 zal evaluatie van de gehanteerde leeftijdsterugstelling plaatsvinden.

De marktwaarde van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt per 31 december 2006 EUR 2.700,1 miljoen. De hieruit af te leiden nominale marktwaarde dekkingsgraad bedraagt 178%.

De waarde van de nominale pensioenverplichtingen vermeerderd met de waarde van de verwachte toekomstige prijsindex (= reële waarde pensioenverplichtingen) bedraagt per 31 december 2006 EUR 3.965,6 miljoen. De hieruit af te leiden reële marktwaarde dekkingsgraad bedraagt 121%.

Op grond van de hiervoor vermelde dekkingsgraden kan geconcludeerd worden dat het Fonds in een goede financiële positie verkeert.

Amstelveen, 7 juni 2007

Bestuur
Drs. D. del Canho
vice-voorzitter, werkgever

G.K.R. Lagendaal
vice-voorzitter, werknemers

Jaarrekening

Stichting Algemeen
Pensioenfonds KLM

2

Balans per 31 december

47

(bedragen in EUR miljoenen)

	2006	2005
Activa		
Beleggingen		
Vastgoed ¹	460,0	355,4
Aandelen ²	2.165,7	2.215,5
Vastrentende waarden ³	2.144,9	1.853,5
Derivaten ⁴	160,2	37,2
Totaal beleggingen	4.930,8	4.461,6
Herverzekeringen ⁵	0,7	0,8
Deelnemingen ⁶	2,1	0,7
Vorderingen en overlopende activa ⁷	3,5	16,9
Liquide middelen ⁸	0,5	8,0
Totaal activa	4.937,6	4.488,0
Passiva		
Stichtingskapitaal en reserves ⁹		
Extra reserve	59,2	57,6
Beleggingsreserve	1.312,8	1.219,9
Reserve aanpassing inflatiedekking	328,7	–
Reserve indexering	66,7	58,3
Totaal stichtingskapitaal en reserves	1.767,4	1.335,8
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen ¹⁰	2.960,6	2.879,3
Voorziening egalisatie ¹¹	62,4	52,2
Voorziening aanpassing sterftegrondslagen ¹²	27,4	21,5
Totaal Technische voorzieningen	3.050,4	2.953,0
Derivaten ⁴	4,8	120,2
Schulden en overlopende passiva ¹³	115,0	79,0
Totaal passiva	4.937,6	4.488,0

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 56 tot en met 70.

Rekening van baten en lasten

(bedragen in EUR miljoenen)

	2006	2005
Baten en lasten		
pensioenactiviteiten		
Premies ¹⁴	153,4	138,0
Waardeoverdrachten, per saldo ¹⁵	10,2	- 4,7
Pensioenopbouw ¹⁶	- 107,5	- 118,1
Rentetoevoeging Voorziening pensioenverplichtingen ¹⁷	- 111,8	- 105,1
Wijziging rekenrente ¹⁸	121,2	- 121,2
Indexering ¹⁹	- 26,4	- 18,5
Beschikbaar voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten ²⁰	110,6	106,4
Overige mutaties Technische voorzieningen ²¹	- 83,5	10,3
Pensioenuitkeringen ²²	- 109,5	- 105,3
Herverzekeringen ²³	0,1	0,1
Pensioenuitvoeringskosten ²⁴	- 4,3	- 4,2
Overige baten en lasten ²⁵	3,4	- 1,7
Totaal baten en lasten pensioenactiviteiten	- 44,1	- 224,0
Baten en lasten		
beleggings-		
activiteiten		
Directe beleggingsopbrengsten ²⁶	- 17,1	- 2,2
Indirecte beleggingsopbrengsten ²⁶	496,6	582,1
Kosten van vermogensbeheer ²⁶	- 2,6	- 2,9
Overige baten en lasten ²⁷	- 2,8	- 5,4
Totaal baten en lasten beleggingsactiviteiten	474,1	571,6
Resultaat	430,0	347,6
Bestemming		
van het resultaat		
Extra reserve	1,6	4,6
Beleggingsreserve	91,3	343,0
Reserve aanpassing inflatiedekking	328,7	-
Reserve indexering	8,4	-
Resultaat	430,0	347,6

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 71 tot en met 80.

Kasstroomoverzicht

49

(bedragen in EUR miljoenen)

	2006	2005
Kasstroom uit		
pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	154,5	119,5
Ontvangen waardeoverdrachten	31,8	1,5
Betaalde pensioenuitkeringen	- 109,4	- 105,1
Betaalde waardeoverdrachten	- 4,3	- 6,2
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	- 4,4	- 4,8
Overige mutaties uit pensioenactiviteiten	- 1,9	6,5
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	66,3	11,4
Kasstroom uit		
beleggings-		
activiteiten		
Verkopen beleggingen	775,2	1.088,6
Directe beleggingsopbrengsten	- 17,1	- 2,2
Gerealiseerde waardeverandering derivaten	- 25,8	103,9
Aankopen beleggingen	- 839,5	- 1.193,0
Betaalde kosten van vermogensbeheer	- 2,6	- 2,9
Overige mutaties uit beleggingsactiviteiten	36,0	- 0,2
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	- 73,8	- 5,8
Mutatie liquide middelen	- 7,5	5,6

Toelichting algemeen

Activiteiten

Het doel van Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM, statutair gevestigd te Amstelveen (hierna: het Fonds), is het verstrekken van pensioenuitkeringen aan werknemers en oud-werknemers in een grondfunctie met een onder de KLM-CAO vallend dienstverband.

Grondslagen

algemeen Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds (RJ 610).

De jaarrekening luidt in euro's.

Wijziging grondslagen voor waardering

Deelnemingen waarop het Fonds significante invloed kan uitoefenen worden met ingang van 2006 gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Voorheen werden deze deelnemingen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Het effect op het eigen vermogen per 1 januari 2006 bedraagt EUR 1,6 miljoen (hoger eigen vermogen). Het effect op het resultaat over 2006 bedraagt EUR 0,2 miljoen (lager resultaat). Omdat het effect gering is, zijn de vergelijkende cijfers 2005 niet aangepast.

Presentatiewijzigingen

Derivaten worden vanaf 2006 afzonderlijk als activa (onder de beleggingen) of verplichtingen in de Balans opgenomen. Voorheen werden derivaten die specifiek waren afgesloten voor een bepaalde beleggingscategorie opgenomen onder die beleggingscategorie. Derivaten die niet specifiek betrekking hadden op een bepaalde beleggingscategorie werden als afzonderlijke categorie gesaldeerd opgenomen onder de beleggingen. Op deze wijze worden het inzicht in de samenstelling van het vermogen naar activa en verplichtingen en het inzicht in de samenstelling van de beleggingsportefeuille verbeterd.

Verder is de presentatie in de Rekening van baten en lasten gewijzigd. Met ingang van 2006 worden baten en lasten pensioenactiviteiten en baten en lasten beleggingsactiviteiten onderscheiden. Onder baten en lasten pensioenactiviteiten worden pensioenuitkeringen en waardeoverdrachten afzonderlijk weergegeven. Ook de belangrijkste mutaties in de Voorziening pensioenverplichtingen worden voortaan afzonderlijk gepresenteerd. Voorheen werden deze posten samengevoegd tot lasten pensioenregeling. Onder baten en lasten beleggingsactiviteiten worden vanaf 2006 kosten van vermogensbeheer en overige baten en lasten afzonderlijk weergegeven naast directe en indirecte beleggingsopbrengsten. In voorgaande jaren waren deze posten voornamelijk begrepen in directe beleggingsopbrengsten.

Op deze wijze wordt het inzicht in de samenstelling van het resultaat verbeterd. De vergelijkende cijfers van 2005 zijn aangepast aan de veranderde presentatie.

Gebruik van schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening is het gebruik van schattingen en veronderstellingen noodzakelijk. De schattingen en veronderstellingen zijn vooral van invloed op de hoogte van de Voorziening pensioenverplichtingen. Voor de waardering van de beleggingen, inclusief derivaten, zijn weinig schattingen nodig. De waardering van de beleggingen is nagenoeg geheel gebaseerd op marktinformatie.

Verwerking

De belangrijkste activa en verplichtingen van het Pensioenfonds zijn de beleggingen en de pensioenverplichtingen. De beleggingen bestaan volledig uit financiële activa en derivaten. Deze worden in de Balans opgenomen respectievelijk van de Balans verwijderd op transactiedatum (datum van koop of verkoop). Dit is het moment waarop de toekomstige economische voordelen en de risico's verbonden aan het financiële instrument worden overgedragen. Pensioenverplichtingen worden in de Balans opgenomen op het moment van toekenning of overdracht van de pensioenrechten. Zij worden van de Balans verwijderd op het moment van uitkering of overdracht van de pensioenrechten.

Saldering

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd en als nettobedrag in de Balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen.

Presentatie beleggingen en beleggingsopbrengsten

De beleggingen bestaan nagenoeg geheel uit participaties in beleggingsinstellingen, voor het merendeel Blue Sky Beleggingsfondsen. De participaties worden in de Balans gerubriceerd conform de aard van de onderliggende beleggingen van de beleggingsfondsen. Waardeveranderingen van participaties in beleggingsinstellingen worden in de Rekening van baten en lasten opgenomen onder indirecte beleggingsopbrengsten. Zij bestaan uit de directe en indirecte opbrengsten van de onderliggende beleggingen en de kosten van vermogensbeheer die ten laste van de beleggingsinstelling komen. Door beleggingsinstellingen uitgekeerde dividenden worden gepresenteerd onder directe beleggingsopbrengsten.

Waardering beleggingen

Participaties in beleggingsinstellingen worden gewaardeerd tegen de berekende intrinsieke waarde op balansdatum of de meest recent beschikbare intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt vastgesteld op basis van de marktwaarde van de onderliggende activa en verplichtingen. De marktwaarde is het bedrag waarvoor een actief of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. De marktwaarde is gebaseerd op actuele marktprijzen, tenzij anders vermeld.

Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, inclusief derivaten. Alle waardeveranderingen, inclusief valuta-koersverschillen, worden als opbrengst beleggingen direct in de Rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de intrinsieke waarde van de participaties in de beleggingsfondsen. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden in de Rekening van baten en lasten opgenomen onder de post waarop de activa en verplichtingen betrekking hebben.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Vastgoed

De marktwaarde van onderliggende beursgenoteerde aandelen van vastgoedfondsen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum. Onderliggende beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van het onderliggende vastgoed. De marktwaarde van het onderliggende vastgoed is de geschatte waarde bij onderhandse verkoop in verhuurde staat. Directe vastgoedbeleggingen van vastgoedfondsen waarin rechtstreeks wordt geparticipeerd, worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Aandelen

De marktwaarde van onderliggende beursgenoteerde aandelen en converteerbare obligaties van aandelenfondsen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum. Indien onderliggende aandelen niet-beursgenoteerd zijn of indien de koersvorming niet representatief is, wordt de marktwaarde getaxieerd. De taxatie is gebaseerd op recente marktinformatie.

Vastrentende waarden

De marktwaarde van onderliggende beursgenoteerde vastrentende waarden van fondsen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum. De marktwaarde van directe vastrentende beleggingen wordt bepaald door te ontvangen rente en aflossingen contant te maken op basis van actuele marktrente, rekening houdend met het risicoprofiel en de looptijd van de belegging.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beursprijs per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op recente marktinformatie, als input voor de gehanteerde gangbare waarderingmodellen.

Herverzekeringen

Herverzekeringscontracten worden opgenomen voor de actuaariele bepaalde contante waarde van de herverzekerde pensioenrechten, volgens de grondslagen van de Voorziening pensioenverplichtingen.

Deelnemingen

Deelnemingen worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden opgenomen voor de verkrijgingsprijs.

Voorziening pensioenverplichtingen

De Voorziening pensioenverplichtingen wordt actuaariele berekend en wordt vastgesteld op basis van de nominaal verworven pensioenrechten, voor zover zij onvoorwaardelijk zijn. Dit betekent dat de voorwaardelijke toekomstige indexering niet in de voorziening is begrepen, maar de op balansdatum toegezegde indexering wel in de voorziening wordt opgenomen. De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen een vaste rekenrente van 4,0% of lagere marktrente per balansdatum (rentetermijnstructuur DNB).

De voorziening met betrekking tot ouderdoms- en nabestaandenpensioen is de contante waarde van de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot balansdatum opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenrechten. Daarin is begrepen de toekomstige premievrije pensioenopbouw van arbeidsongeschikten. Bij de bepaling van de voorziening wordt rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de pensioenrechten van actieve deelnemers tot de normpensioendatum van maximaal 1,5% (ingebouwde inflatiedekking).

De voorziening met betrekking tot invaliditeitspensioen is de contante waarde van de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de verplichtingen aan bij het Fonds aangemelde arbeidsongeschikten.

De belangrijkste actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn:

- > rekenrente 4,0% (2005: 3,7%);
- > ingebouwde inflatiedekking 1,5% (2005: 1,35%);
- > levensverwachting volgens overlevingstafels GBM/V 1995-2000 met één jaar leeftijdsterugstelling;
- > partnerfrequentie actieve deelnemers 100%;
- > verschil leeftijd man en vrouw tweeënehalf jaar;
- > excassokosten 1,0% van de voorziening.

Met de kans op reactivering van arbeidsongeschikten wordt geen rekening gehouden.

Voorziening egalisatie

Om grote schommelingen in de jaarlijkse lasten als gevolg van arbeidsongeschiktheid (invaliditeitspensioen en premievrije pensioenopbouw arbeidsongeschikten) en overlijden (toeslag nabestaandenpensioen) te voorkomen, wordt een Voorziening egalisatie gevormd. Jaarlijks wordt een bedrag gelijk aan de daarvoor in de premie begrepen opslag aan de voorziening toegevoegd. De benodigde toevoeging aan de Voorziening pensioenverplichtingen wordt aan de Voorziening egalisatie onttrokken. De voorziening is gemaximeerd op 10,0% van de bruto pensioengrondslagen vermeerderd met 8,0% van de ploegdiensttoeslagen.

Voorziening aanpassing sterftegrondslagen

In verband met de verwachte toekomstige verbetering van de levensverwachting wordt een Voorziening aanpassing sterftegrondslagen gevormd. De jaarlijkse toevoeging aan de voorziening is gerelateerd aan de omvang van de Voorziening pensioenverplichtingen.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen voor resultaatbepaling vloeien voor het merendeel voort uit de voor de beleggingen en de Voorziening pensioenverplichtingen gehanteerde waarderinggrondslagen. Voor een aantal posten worden de grondslagen voor resultaatbepaling hierna (nader) uiteengezet.

Premies

Premies worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd. Premiekortingen en -opslagen worden verwerkt in de periode waarin de daarvoor met de werkgever overeengekomen vermogenspositie wordt bereikt.

Waardeoverdrachten

Waardeoverdrachten worden in de Rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Rentetoevoeging Voorziening pensioenverplichtingen

De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de indexering.

Beschikbaar voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval van de Voorziening pensioenverplichtingen wordt ten gunste van de Rekening van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Overige mutaties Technische voorzieningen

Het effect van een aanpassing van de actuariële grondslagen en veronderstellingen op de Voorziening pensioenverplichtingen wordt ultimo verslaggevingsperiode in de Rekening van baten en lasten opgenomen.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen worden in de Rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Herverzekeringen

Herverzekeringuitkeringen worden in de Rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben. Winstandelen worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin zij bekend worden.

Kosten

Kosten worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen

voor het Kasstroomoverzicht Het Kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Onder liquide middelen worden verstaan banktegoeden die niet het karakter hebben van beleggingen.

Toelichting op de Balans

(bedragen in EUR miljoenen)

Activa

① Vastgoed	2006	2005
Beursgenoteerd	282,9	199,2
Niet-beursgenoteerd	177,1	156,2
Totaal	460,0	355,4

De samenstelling naar de aard van de vastgoedobjecten is als volgt:

Kantoren	61,0	73,4
Winkels	38,8	37,8
Bedrijfsruimten	29,1	28,5
Gemengd	331,1	215,7
Totaal	460,0	355,4

De samenstelling naar regio is als volgt:

Europa	234,4	197,2
Verenigde Staten	225,6	158,2
Totaal	460,0	355,4

② Aandelen

Totaal	2.165,7	2.215,5
---------------	----------------	----------------

De portefeuille bestaat nagenoeg geheel uit beursgenoteerde aandelen.

Toelichting op de Balans

57

(bedragen in EUR miljoenen)

De samenstelling naar regio is als volgt:	2006	2005
Europa	1.096,3	1.046,2
Verenigde Staten	695,4	667,0
Japan	141,4	212,3
Opkomende markten	232,6	290,0
Totaal	2.165,7	2.215,5

③ Vastrentende waarden

Totaal	2.144,9	1.853,5
---------------	----------------	----------------

De portefeuille bestaat nagenoeg geheel uit beursgenoteerde obligaties.

De specificatie naar rentetype is als volgt:

Vaste rente	1.082,7	942,3
Variabele rente	2,1	4,2
Index linked	1.060,1	907,0
Totaal	2.144,9	1.853,5

De kredietwaardigheid van de portefeuille kan als volgt worden weergegeven:

AAA, AA en A-rating	1.781,3	1.432,2
BBB, BB en B-rating	254,8	301,1
Lagere rating en geen rating	108,8	120,2
Totaal	2.144,9	1.853,5

Toelichting op de Balans

(bedragen in EUR miljoenen)

De samenstelling naar regio is als volgt:	2006	2005
Europa	1.241,2	913,0
Verenigde Staten	687,6	709,8
Opkomende markten	173,7	185,3
Overig	42,4	45,4
Totaal	2.144,9	1.853,5

Van de vastrentende waarden staat een bedrag van EUR 1,8 miljoen (2005: EUR 1,0 miljoen) niet ter vrije beschikking. Dit betreft saldi op margin accounts die worden aangehouden in verband met derivatenposities.

4 Derivaten

Derivaten activa		
Valutaderivaten	89,7	0,1
Aandelenderivaten	1,5	0,2
Rentederivaten	1,4	–
Vastgoedderivaten	67,6	36,9
Totaal	160,2	37,2

Derivaten passiva		
Valutaderivaten	4,8	120,2
Totaal	4,8	120,2

(bedragen in EUR miljoenen)

Het volgende overzicht geeft inzicht in de portefeuille derivaten per balansdatum:

	2006		2005	
	Contract- omvang	Marktwaaarde	Contract- omvang	Marktwaaarde
Valutaswaps				
Verkopen	1.629,3	80,2	1.446,1	- 103,4
Valutatermijncontracten				
Aankopen	135,7	- 4,8	40,3	0,1
Verkopen	469,1	9,5	603,8	- 16,8
Aandelenindexfutures				
Aankopen	66,2	1,5	11,0	0,2
Obligatiefutures				
Verkopen	60,3	1,4	-	-
Vastgoedswaps sectorweging				
Verkopen	2,4	8,3	2,4	10,5
Vastgoedswaps aandelenbelang				
Aankopen	34,3	59,3	34,3	26,4

De vastgoedswaps betreffen contracten die zijn afgesloten tussen Stichting Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel, Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM en Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM. Met de swaps wordt gerealiseerd dat de sectorweging van het belang dat wordt gehouden in vastgoedfonds Altera op gelijke wijze wordt verdeeld tussen de drie Pensioenfonds en dat de beleggingsopbrengst van dit beleggingsfonds een gelijk deel uitmaakt van de totale opbrengst van de vastgoedbeleggingen.

Alle derivatencontracten zijn niet-beursgenoteerd en hebben een looptijd korter dan een jaar.

Toelichting op de Balans

(bedragen in EUR miljoenen)

5 Herverzekeringen

Onder herverzekeringen is de gekapitaliseerde waarde van het herverzekeringscontract opgenomen.

	2006	2005
Totaal	0,7	0,8

De mutaties kunnen als volgt worden weergegeven:

Balanswaarde begin van het jaar	0,8	1,0
Uitkeringen herverzekering	- 0,2	- 0,3
Overige mutaties	0,1	0,1
Balanswaarde eind van het jaar	0,7	0,8

De herverzekeringen hebben voor het overgrote deel een langlopend karakter.

6 Deelnemingen

Onder deelnemingen is opgenomen het 33,3% belang in Blue Sky Group B.V., statutair gevestigd te Amstelveen.

Totaal	2,1	0,7
---------------	------------	------------

De mutaties zijn als volgt:

Balanswaarde begin van het jaar	0,7	0,7
Stelselwijziging	1,6	-
Resultaat	0,5	0,7
Ontvangen dividend	- 0,7	- 0,7
Balanswaarde eind van het jaar	2,1	0,7

Toelichting op de Balans

61

(bedragen in EUR miljoenen)

7 Vorderingen en overlopende activa	2006	2005
Werkgever	–	5,2
Dividendbelasting	1,3	11,4
Overige vorderingen en overlopende activa	2,2	0,3
Totaal	3,5	16,9

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

8 Liquide middelen

Liquide middelen worden onderscheiden van banktegoeden die het karakter hebben van beleggingen of direct beschikbaar zijn om te worden belegd. Deze posten zijn begrepen in vastrentende waarden.

Banktegoeden in rekening-courant	0,5	8,0
Totaal	0,5	8,0

Passiva

9 Stichtingskapitaal en reserves

	Extra reserve	Beleggings- reserve	Reserve aanpassing inflatie- dekking	Reserve indexering	Totaal reserves
2006					
Stand begin van het jaar	57,6	1.219,9	–	58,3	1.335,8
Stelselwijziging deelneming	–	1,6	–	–	1,6
Resultaat	1,6	91,3	328,7	8,4	430,0
Stand eind van het jaar	59,2	1.312,8	328,7	66,7	1.767,4
2005					
Stand begin van het jaar	53,0	876,9	–	58,3	988,2
Resultaat	4,6	343,0	–	–	347,6
Stand eind van het jaar	57,6	1.219,9	–	58,3	1.335,8

Toelichting op de Balans

(bedragen in EUR miljoenen)

Het Stichtingskapitaal bedraagt (ongewijzigd) EUR 45,38 en is gestort bij oprichting.

De Extra reserve bedraagt 2,0% (2005: 2,0%) van de Voorziening pensioenverplichtingen. De reserve is bestemd voor dekking van financiële risico's en ongunstige verzekeringstechnische afwijkingen op lange termijn.

De Beleggingsreserve is bestemd voor het opvangen van beleggingsrisico's. Toevoeging aan de reserve is gebaseerd op een interne systematiek voor de toerekening van de beleggingsopbrengsten. De reserve is gemaximeerd op de som van 40% van de marktwaarde van de beleggingen in vastgoed en aandelen (inclusief vastgoedderivaten en aandelenderivaten) en 10% van de vastrentende waarden en overige derivaten. In de Beleggingsreserve is begrepen een herwaarderingsreserve op grond van artikel 390 Titel 9, Boek 2 BW ter grootte van EUR 15,6 miljoen (2005: EUR 15,6 miljoen).

De Reserve aanpassing inflatiedekking is bestemd voor verhoging van de ingebouwde inflatiedekking in de Voorziening pensioenverplichtingen. De ingebouwde inflatiedekking wordt verhoogd indien de reserve tezamen met de toevoeging aan de reserve in het volgende verslagjaar voldoende is voor verhoging van de ingebouwde inflatiedekking met 0,05% of een veelvoud daarvan. De ingebouwde inflatiedekking is gemaximeerd op 1,5%. Indien het maximum bereikt is, wordt het meerdere aangewend voor toekomstige premiekorting.

De Reserve indexering is bestemd voor indexeringsdoeleinden. De reserve wordt gevoed indien na dotatie aan de Extra reserve en de Beleggingsreserve in enig jaar een positief saldo resteert, een eventuele indexeringsachterstand is ingelopen en bovendien de ingebouwde inflatiedekking in de Voorziening pensioenverplichtingen gelijk is aan het maximum van 1,5%. De reserve bedraagt maximaal 5,0% van de Voorziening pensioenverplichtingen met betrekking tot gewezen deelnemers en gepensioneerden die vallen onder het Reglement 2002.

10 Voorziening pensioenverplichtingen	2006	2005
Pensioenverplichtingen voor risico Fonds	2.959,9	2.878,5
Pensioenverplichtingen herverzekerd	0,7	0,8
Totaal	2.960,6	2.879,3

Toelichting op de Balans

63

(bedragen in EUR miljoenen)

De Voorziening pensioenverplichtingen is als volgt samengesteld:	2006	2005
Actieve deelnemers	1.587,4	1.500,8
Arbeidsongeschikten	121,6	132,4
Gewezen deelnemers	185,6	179,2
Ingegaan ouderdomspensioen	802,7	804,9
Ingegaan nabestaandenpensioen en wezenpensioen	233,7	238,0
Ingegaan invaliditeitspensioen	29,6	24,0
Totaal	2.960,6	2.879,3

De mutaties in de Voorziening pensioenverplichtingen zijn als volgt:

Stand begin van het jaar	2.879,3	2.648,2
Pensioenopbouw actieve deelnemers	99,5	98,0
Premievrije pensioenopbouw en invaliditeitspensioen arbeidsongeschikten	- 2,1	1,1
Toeslag nabestaandenpensioen	0,1	0,1
Inkomende waardeoverdrachten	2,9	2,0
Uitgaande waardeoverdrachten	- 4,3	- 6,2
Rentetoevoeging	111,8	105,1
Wijziging rekenrente	- 121,2	121,2
Indexering (inclusief vrijval ingebouwde inflatiedekking)	26,4	18,5
Individuele salarisontwikkeling	8,0	20,1
Aanpassing ingebouwde inflatiedekking	54,7	- 22,4
Beschikbaar voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	- 110,6	- 106,4
Actuariële resultaten	2,2	0,0
Overige mutaties	13,9	0,0
Stand eind van het jaar	2.960,6	2.879,3

De Voorziening pensioenverplichtingen heeft voor het overgrote deel een langlopend karakter.

Toelichting op de Balans

(bedragen in EUR miljoenen)

11 Voorziening egalisatie	2006	2005
Stand begin van het jaar	52,2	42,9
Toevoeging uit premies	8,9	10,5
Toevoeging uit waardeoverdrachten	1,8	–
Premievrije pensioenopbouw en invaliditeitspensioen arbeidsongeschikten	2,1	– 1,1
Toeslag nabestaandenpensioen	– 0,1	– 0,1
Vrijval in verband met maximum	– 2,5	–
Stand eind van het jaar	62,4	52,2
12 Voorziening aanpassing sterftegrondslagen		
Stand begin van het jaar	21,5	15,7
Toevoeging	5,9	5,8
Stand eind van het jaar	27,4	21,5
13 Schulden en overlopende passiva		
Kredietinstellingen	22,5	–
Werkgever	59,8	61,2
Toekomstige premiekorting deelnemers	–	4,1
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2,4	1,8
Waardeoverdrachten	17,3	–
Overlopende passiva pensioenen	5,4	5,3
Overige schulden en overlopende passiva	7,6	6,6
Totaal	115,0	79,0

(bedragen in EUR miljoenen)

De (rentedragende) schuld aan de werkgever heeft betrekking op de overgangsregeling VUT die het Fonds uitvoert en overgangsmaatregelen die werkgever en werknemers zijn overeengekomen bij de totstandkoming van de pensioenregeling 2006. Naar aanleiding van de Wet VPL wordt deze schuld omgezet in voorwaardelijke pensioenrechten voor deelnemers die op 1 januari 2006 50 jaar of ouder en jonger dan 56 jaar waren. Voor deelnemers van 56 jaar en ouder bestaat de mogelijkheid om te kiezen voor vervroegde pensionering met inkoop van pensioenrechten. Indien het in de Balans opgenomen bedrag ontoereikend is, stort de werkgever dit tekort bij. Het rentepercentage is gelijk aan het jaarrendement op de totale beleggingsportefeuille.

De mutaties zijn als volgt:	2006	2005
Stand begin van het jaar	61,2	57,2
Uitkeringen overgangsregeling VUT	- 4,5	- 4,3
Inkoop pensioenrechten overgangsregeling 2006	- 3,4	-
Bijschrijving rente	6,5	8,3
Stand eind van het jaar	59,8	61,2

De schuld aan de werkgever heeft voor het grootste deel een looptijd tussen een en vijf jaar.

De overige schulden hebben overwegend een resterende looptijd korter dan een jaar.

Overige informatie Beleggingsportefeuille

De totale beleggingsportefeuille bedraagt EUR 4.904,8 miljoen (2005: EUR 4.351,0 miljoen) en is als volgt samengesteld:

Vastgoed	460,0	355,4
Aandelen	2.165,7	2.215,5
Vastrentende waarden	2.144,9	1.853,5
Derivaten activa	160,2	37,2
Derivaten passiva	- 4,8	- 120,2
Vorderingen	1,3	11,4
Schulden	- 22,5	- 1,8
Totaal	4.904,8	4.351,0

Toelichting op de Balans

(bedragen in EUR miljoenen)

Mutaties beleggingen	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
2006				
Balanswaarde begin van het jaar	355,4	2.215,5	1.849,3	4.420,2
Aankopen	75,1	238,4	526,0	839,5
Verkopen	- 42,2	- 544,3	- 188,7	- 775,2
Waardeveranderingen	71,7	256,1	- 43,8	284,0
Balanswaarde eind van het jaar	460,0	2.165,7	2.142,8	4.768,5
2005				
Balanswaarde begin van het jaar	292,1	1.556,4	1.728,2	3.576,7
Aankopen	109,6	322,2	761,2	1.193,0
Verkopen	- 85,6	- 177,8	- 825,2	- 1.088,6
Waardeveranderingen	39,3	514,7	185,1	739,1
Balanswaarde eind van het jaar	355,4	2.215,5	1.849,3	4.420,2

Vastrentende waarden met een hoge omloopsnelheid (bijvoorbeeld deposito's) en derivaten zijn niet in dit overzicht opgenomen.

(bedragen in EUR miljoenen)

Risicobeheer

Het belangrijkste risico van het Fonds is het solvabiliteitsrisico. Dit is het risico dat het Fonds op lange termijn de pensioenverplichtingen niet kan nakomen. De solvabiliteit wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. Door middel van een ALM-studie kan inzicht worden verkregen in het solvabiliteitsrisico. In een ALM-studie wordt integraal gekeken naar het financieringsbeleid, het indexatiebeleid en het strategische beleggingsbeleid. In het beleggingsbeleid wordt ook betrokken de inzet van derivaten, waarmee het solvabiliteitsrisico kan worden verminderd. Het solvabiliteitsrisico wordt beïnvloed door de volgende risico's: mismatchrisico, beleggingsrisico, verplichtingenrisico en overige risico's.

Mismatchrisico

Rentemismatchrisico

Rentemismatchrisico is het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingsportefeuille en de pensioenverplichtingen. De rentegevoeligheid van de verplichtingen is enerzijds hoger als gevolg van de langere looptijden dan die van de vastrentendewaardenportefeuille en anderzijds als gevolg van het verschil in omvang tussen verplichtingen en vastrentende waarde.

Een daling van de marktrente leidt tot een stijging van de waarde van de pensioenverplichtingen, die slechts voor een deel wordt gecompenseerd door een stijging van de waarde van de portefeuille obligaties. Om dit risico te beheersen wordt bij de samenstelling van de obligatieportefeuille rekening gehouden met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het risico kan verder worden beheerst door de inzet van rentederivaten.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten aan de hand van de modified duration. Dit is de met de contante waarde van rente en aflossing gewogen gemiddelde looptijd in jaren. Als de marktrente (rentetermijnstructuur) met één procentpunt stijgt, daalt de waarde ongeveer met de modified duration als percentage.

De modified duration van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen is als volgt:

	2006	2005
Vastrentende waarden	10	10
Pensioenverplichtingen	16	17
Mismatch	9	11

De duration mismatch is het verschil tussen de duration van de pensioenverplichtingen en de naar omvang (ten opzichte van de pensioenverplichtingen) gewogen duration van de vastrentende waarden.

Toelichting op de Balans

(bedragen in EUR miljoenen)

Inflatierisico

Inflatierisico is het verschil in gevoeligheid voor de inflatie tussen de beleggingsportefeuille en de pensioenverplichtingen. Het Fonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten jaarlijks te indexeren op basis van de looninflatie. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend. Daardoor is het Fonds gevoelig voor onverwachte toename van de inflatie. Dit risico wordt gereduceerd door een groot gedeelte van de obligatieportefeuille te beleggen in inflation linked bonds. Het risico kan verder worden beheerst door de inzet van inflatiederivaten.

Beleggingsrisico

Vastgoedrisico

Vastgoedrisico is het risico dat de waarde van vastgoed en vastgoedaandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het risico wordt beperkt door middel van spreiding van de portefeuille over verschillende vastgoedfondsen, categorieën vastgoedobjecten en regio's.

Aandelenrisico

Aandelenrisico is het risico dat de waarde van aandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het risico wordt beperkt door middel van spreiding van de portefeuille over verschillende bedrijfstakken en regio's.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. Het valutarisico met betrekking tot de Amerikaanse dollar, de Japanse yen en het Britse pond wordt afgedekt door middel van currency forwards en cross currency interest rate swaps.

Van de beleggingen luidt omgerekend EUR 1.970,9 miljoen (2005: EUR 2.006,4 miljoen) in een andere valuta dan de euro. De valutapositie kan als volgt worden geanalyseerd:

			2006	2005
	Vreemde valuta	Valuta- derivaten	Netto positie	Netto positie
Amerikaanse dollar	1.527,5	- 1.521,8	5,7	- 6,3
Japanse yen	141,4	- 141,0	0,4	1,9
Britse pond	302,0	- 299,9	2,1	1,2
Totaal	1.970,9	- 1.962,7	8,2	- 3,2

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat tegenpartijen hun contractuele verplichtingen aan het Fonds of de beleggingsfondsen waarin het Fonds participeert niet nakomen. Een specifiek risico van de beleggingsfondsen die in (vastgoed)aandelen en obligaties beleggen is het settlementrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen van transacties hun tegenprestatie niet leveren. Dit risico wordt beheerst door alleen te opereren in markten waar een voldoende betrouwbaar clearingsysteem functioneert. Daarnaast worden transacties alleen afgewikkeld op basis van de conditie levering tegen betaling. Bij de beleggingsfondsen die in obligaties beleggen komt daarbij het risico dat de uitgevende partijen de rente- en aflossingsverplichtingen niet nakomen. Dit risico wordt beheerst door middel van maximering van de beleggingen per kredietklasse, land (in het bijzonder opkomende landen), bedrijf, bedrijfstak en regio. Zowel het beleggingsfonds als het Fonds zelf beperken dit risico door middel van spreiding van de portefeuille. Het Fonds beheerst het tegenpartijrisico uit hoofde van deposito's en over-the-counter derivaten door middel van selectie van solide tegenpartijen en hantering van tegenpartijlimieten. In geval van langlopende derivatencontracten vraagt het Fonds onderpand. Verder wordt het tegenpartijrisico hier beheerst door het aangaan van standaardcontracten.

Verplichtingenrisico**Indexatierisico**

Indexatierisico is het risico dat de beleggingsopbrengsten en een eventueel in de Voorziening pensioenverplichtingen begrepen inflatiecomponent tezamen niet toereikend zijn om de beoogde indexatie te kunnen toekennen.

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld bij de vaststelling van de premie en de berekening van de Voorziening pensioenverplichtingen. Omdat door middel van de Voorziening aanpassing sterftegrondslagen al rekening wordt gehouden met een toekomstige verbetering van de levensverwachting, gaat het om het resterende langlevenrisico. Dit is niet beheersbaar, anders dan door de vorming van buffers (reserves).

Overige risico's**Operationeel risico**

Operationeel risico is het risico ten gevolge van niet afdoende of falende processen of systemen, menselijk gedrag of externe gebeurtenissen. Het gaat hier om onjuiste of niet tijdige afwikkeling van transacties, verkeerde verwerking van gegevens, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties waaraan het Pensioenfonds activiteiten heeft uitbesteed op gebieden zoals interne organisatie, processen, interne controles, kwaliteit van de geautomatiseerde systemen en dergelijke.

Systeemrisico

Systeemrisico is het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale financiële markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van de beleggingsfondsen waarin het Fonds participeert, niet langer verhandelbaar zijn en zelfs hun waarde verliezen. Dit risico is voor het Fonds, evenals voor andere marktpartijen, niet beheersbaar anders dan door de vorming van buffers (reserves).

(bedragen in EUR miljoenen)

**Baten en lasten
pensioenactiviteiten**

¹⁴ Premies	2006	2005
Werkgeversdeel	128,5	112,1
Werknemersdeel	24,9	25,9
Totaal	153,4	138,0

¹⁵ **Waardeoverdrachten**

Hieronder is opgenomen het saldo van inkomende bedragen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen en uitgaande bedragen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen.

Inkomende waardeoverdrachten	14,5	1,5
Uitgaande waardeoverdrachten	- 4,3	- 6,2
Totaal	10,2	- 4,7

Van de inkomende waardeoverdrachten heeft een bedrag van EUR 12,3 miljoen (2005: nihil) betrekking op van een verzekeraar overgenomen verplichtingen arbeidsongeschiktheidsverzekering.

¹⁶ **Pensioenopbouw**

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de Voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Ook is hieronder opgenomen de toevoeging aan de Voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de individuele salarisontwikkeling.

Pensioenopbouw actieve deelnemers	99,5	98,0
Individuele salarisontwikkeling actieve deelnemers	8,0	20,1
Totaal	107,5	118,1

Toelichting op de Rekening van baten en lasten

(bedragen in EUR miljoenen)

17 Rentetoevoeging Voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen een vaste rekenrente van 4,0% of lagere marktrente per balansdatum (rentetermijnstructuur DNB).

	2006	2005
Totaal	111,8	105,1

De rentetoevoeging over zowel 2006 als 2005 is gebaseerd op een vaste rekenrente van 4,0%.

18 Wijziging rekenrente

De waarde van de pensioenverplichtingen verandert onder invloed van veranderingen in de gehanteerde rekenrente.

Totaal	121,2	- 121,2
---------------	--------------	----------------

Ultimo 2005 zijn de pensioenverplichtingen contant gemaakt tegen lagere marktrente (gemiddeld 3,7%). De overgang van vaste rekenrente van 4,0% naar lagere marktrente heeft geresulteerd in een last van EUR 121,2 miljoen. Begin 2006 is de marktrente gestegen en uitgekomen boven 4,0%. Ook ultimo 2006 ligt de gemiddelde marktrente boven de vaste rekenrente. Om deze reden is naar de stand primo 2006 de Voorziening pensioenverplichtingen herrekend op basis van vaste rekenrente. De verandering heeft geresulteerd in een bate van EUR 121,2 miljoen, gelijk aan de in 2005 genomen last.

19 Indexering

Het Fonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van deelnemers aan de middelloonregeling jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de algemene loonronden volgens de CAO voor het KLM-grondpersoneel. Verder streeft het Fonds ernaar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

(bedragen in EUR miljoenen)

De opgebouwde pensioenrechten van deelnemers aan de eindloonregeling worden jaarlijks aangepast aan de algemene en individuele salarisontwikkeling.

Onder indexering is opgenomen het verschil tussen enerzijds de toegekende indexering onder de middelloonregeling en het effect van de algemene salarisontwikkeling onder de eindloonregeling en anderzijds de vrijval van de ingebouwde inflatiedekking. Het effect van de individuele salarisontwikkeling is opgenomen onder pensioenopbouw.

	2006	2005
Totaal	26,4	18,5

De pensioenrechten van deelnemers aan de middelloonregeling zijn per 1 januari 2007 verhoogd met 1,76% (1 januari 2006: 1,0%). De ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten zijn per 1 januari 2007 verhoogd met 1,3% (1 januari 2006: 1,5%).

20 Beschikbaar voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de Voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen en kosten van de verslagperiode.

Beschikbaar voor pensioenuitkeringen	109,5	105,3
Beschikbaar voor pensioenuitvoeringskosten	1,1	1,1
Totaal	110,6	106,4

21 Overige mutaties Technische voorzieningen

Onder overige mutaties Technische voorzieningen zijn opgenomen: pensioenrechten waardeoverdrachten, aanpassing ingebouwde inflatiedekking, actuariële resultaten, overige mutaties Voorziening pensioenverplichtingen en dotaties aan de Voorziening egalisatie en de Voorziening aanpassing sterftegronddslagen.

Toelichting op de Rekening van baten en lasten

(bedragen in EUR miljoenen)

	2006	2005
Pensioenrechten inkomende waardeoverdrachten	13,4	2,0
Pensioenrechten uitgaande waardeoverdrachten	- 4,3	- 6,2
Aanpassing ingebouwde inflatiedekking	54,7	- 22,4
Actuariële resultaten, per saldo	2,2	0,0
Inkoop prepensioen ten laste van VUT	3,4	-
Totaal Voorziening pensioenverplichtingen	69,4	- 26,6
Toevoeging Voorziening egalisatie	10,7	10,5
Vrijval Voorziening egalisatie	- 2,5	-
Toevoeging Voorziening aanpassing sterftegrondslagen	5,9	5,8
Totaal	83,5	- 10,3

22 Pensioenuitkeringen

Ouderdomspensioen	79,8	76,8
Nabestaandenpensioen	25,8	25,0
Wezenpensioen	0,5	0,4
Invalideitpensioen	3,4	3,1
Totaal	109,5	105,3

23 Herverzekeringen

Uitkeringen herverzekering	0,2	0,3
Mutatie herverzekering	- 0,1	- 0,2
Totaal	0,1	0,1

(bedragen in EUR miljoenen)

24 Pensioenuitvoeringskosten

Dit betreft de kosten met betrekking tot de uitvoering van de pensioenregeling. De kosten van vermogensbeheer zijn hierin niet begrepen.

	2006	2005
Kosten pensioenuitvoering en bestuursondersteuning	3,9	3,9
Overige kosten	0,4	0,3
Totaal	4,3	4,2

25 Overige baten en lasten pensioenactiviteiten

Inkoop garantie prepensioen	3,4	–
Passivering resultaat op premies prepensioen	–	– 1,7
Totaal	3,4	– 1,7

Toelichting op de Rekening van baten en lasten

(bedragen in EUR miljoenen)

26 Beleggingsopbrengsten

Onder beleggingsopbrengsten zijn opgenomen de op de verslagperiode betrekking hebbende:

- > directe beleggingsopbrengsten (dividend en rente);
- > indirecte beleggingsopbrengsten (waardeveranderingen inclusief valutakoersverschillen);
- > kosten van vermogensbeheer (exclusief kosten ten laste van beleggingsinstellingen).

	Direct	Prijs- verandering	Valuta- verandering	Totaal
2006				
Vastgoed	9,5	96,7	- 25,0	81,2
Vastgoedderivaten	-	30,7	-	30,7
Aandelen	0,1	382,7	- 126,6	256,2
Aandelenderivaten	-	7,9	-	7,9
Vastrentende waarden	0,1	3,8	- 47,6	- 43,7
Totaal vóór valutaderivaten en kosten	9,7	521,8	- 199,2	332,3
Valutaderivaten	- 26,8	-	174,0	147,2
Totaal vóór kosten	- 17,1	521,8	- 25,2	479,5
Kosten van vermogensbeheer				- 2,6
Totaal				476,9
2005				
Vastgoed	9,7	24,8	14,5	49,0
Vastgoedderivaten	-	24,3	-	24,3
Aandelen	0,8	393,5	121,2	515,5
Aandelenderivaten	-	2,0	-	2,0
Vastrentende waarden	0,6	122,4	62,7	185,7
Totaal vóór valutaderivaten en kosten	11,1	567,0	198,4	776,5
Valutaderivaten	- 13,3	-	- 183,3	- 196,6
Totaal vóór kosten	- 2,2	567,0	15,1	579,9
Kosten van vermogensbeheer				- 2,9
Totaal				577,0

(bedragen in EUR miljoenen)

27 Overige baten en lasten beleggingsactiviteiten	2006	2005
Resultaat deelnemingen	0,5	0,7
Opslag termijnbetaling	3,2	2,5
Rentelasten	- 6,5	- 8,6
Totaal	- 2,8	- 5,4

Actuariële analyse

van het resultaat Het resultaat kan als volgt worden geanalyseerd naar Technische winst- en verliesbronnen:

Resultaat op beleggingen en verplichtingen	457,1	326,8
Resultaat op premies	31,9	2,7
Overige resultaten	- 59,0	18,1
Totaal	430,0	347,6

Resultaat op beleggingen en verplichtingen

Resultaat beleggingsactiviteiten	474,1	571,6
Rentetoevoeging Voorziening pensioenverplichtingen	- 111,8	- 105,1
Wijziging rekenrente	121,2	- 121,2
Indexering pensioenrechten (inclusief vrijval ingebouwde inflatiedekking)	- 26,4	- 18,5
Totaal	457,1	326,8

Het rendement op de totale beleggingsportefeuille over 2006 bedraagt 11,0% tegen 15,1% over 2005. De rentetoevoeging is gestegen als gevolg van de stijging van de pensioenverplichtingen. De post wijziging rekenrente heeft betrekking op de overgang van vaste rekenrente van 4,0% naar lagere marktrente van gemiddeld 3,7% ultimo 2005 en de terugkeer naar vaste rekenrente van 4,0% primo 2006. De pensioenrechten van deelnemers aan de middelloonregeling zijn per 1 januari 2007 verhoogd met 1,76% (1 januari 2006: 1,0%).

Toelichting op de Rekening van baten en lasten

(bedragen in EUR miljoenen)

Resultaat op premies	2006	2005
Premies	153,4	138,0
Beschikbaar voor toevoeging Voorziening egalisatie	- 8,9	- 10,5
Beschikbaar voor pensioenuitvoeringskosten	- 5,1	- 5,0
Beschikbaar voor pensioenopbouw en individuele salarisontwikkeling	139,4	122,5
Pensioenopbouw actieve deelnemers	- 99,5	- 98,0
Individuele salarisontwikkeling actieve deelnemers	- 8,0	- 20,1
Totaal resultaat op premies	31,9	4,4
Passivering resultaat op premies prepensioen	-	- 1,7
Totaal	31,9	2,7

Voor 2006 zijn de financieringsafspraken gewijzigd en wordt een kostendekkende premie volgens de normen van het FTK geheven.

Overige resultaten

Egalisatie invaliditeit (premienvrije opbouw en invaliditeitspensioen)	12,8	7,6
Egalisatie toeslag nabestaandenpensioen	- 0,1	1,7
Mutatie Voorziening egalisatie	- 10,2	- 9,3
Resultaat op arbeidsongeschiktheid en toeslagen	2,5	0,0
Toevoeging Voorziening aanpassing sterftegrondslagen	- 5,9	- 5,8
Aanpassing ingebouwde inflatiedekking	- 54,7	22,4
Actuariële resultaten	- 2,2	0,0
Resultaat op pensioenuitvoeringskosten	1,9	1,9
Resultaat op waardeoverdrachten	- 0,7	- 0,5
Resultaat op herverzekeringen	0,1	0,1
Totaal	- 59,0	18,1

(bedragen in EUR miljoenen)

De ingebouwde inflatiedekking is in 2005 verlaagd van 1,5% tot 1,35% en is in 2006 teruggebracht naar 1,5%. Verder is de ingebouwde inflatiedekking in 2006 verhoogd in verband met de verhoging van de normpensioenleeftijd van 63 jaar tot 65 jaar onder het Reglement 2006. Daardoor wordt de ingebouwde inflatiedekking over een twee jaar langere periode berekend.

De actuariële resultaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:	2006	2005
Sterfte	- 4,8	- 2,7
Ontslag	5,1	4,1
Flexibele keuzemogelijkheden	- 2,5	- 1,4
Totaal	- 2,2	0,0

Overige informatie Omzet

De omzet volgens RJ 610 (som van premies en directe beleggingsopbrengsten) bedraagt EUR 136,3 miljoen (2005: EUR 135,8 miljoen).

Verbonden partijen

Het beheer van het Fonds (zowel pensioenuitvoering, bestuursondersteuning als vermogensbeheer) is ondergebracht bij Blue Sky Group B.V. Het Fonds bezit gezamenlijk met Stichting Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM en Stichting Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel alle aandelen in Blue Sky Group (elk eenderde deel). De dienstverlening aan de aandeelhouders maakt ruim 85% uit van de totale omzet van Blue Sky Group. De overeenkomsten van dienstverlening zijn afgesloten op basis van marktconforme tarieven.

Medewerkers

Het Fonds heeft geen personeel in dienst.

Toelichting op de Rekening van baten en lasten

Bezoldiging bestuurders

Het Fonds heeft een bezoldigde voorzitter. Onder verwijzing naar artikel 383 Titel 9, Boek 2 BW blijft vermelding van de bezoldiging achterwege.

Belastingen

Het Fonds is op grond van de aard van de activiteiten vrijgesteld van belastingheffing voor de vennootschapsbelasting.

Amstelveen, 7 juni 2007

Bestuur

Drs D. del Canho
vice-voorzitter, werkgever

G.K.R. Lagendaal
vice-voorzitter, werknemers

Overige gegevens

Financiële

opzet Tussen Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. en Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM ('het Fonds') is een financieringsovereenkomst afgesloten waarin de financiering van het Fonds is geregeld en de toe te passen grondslagen en methodieken zijn omschreven. De bijlage waarin de financiële opzet is beschreven, is tevens de ABTN van het Fonds.

De bedragen, door het Fonds benodigd ter voldoening van de pensioenverplichtingen, worden berekend met gebruikmaking van methoden en grondslagen zoals deze in de grondslagen van de jaarrekening zijn omschreven. De premie, die wordt uitgedrukt als percentage van de som van de jaarpensioengrondslagen en de ploegendienstbetalingen van de deelnemers van het Fonds wordt vastgesteld in overleg tussen KLM en de voor het grondpersoneel in Nederland erkende vakorganisaties. KLM en het Fonds kunnen, na overeenstemming daarover tussen KLM en vakorganisaties en na overleg met de actuaris, overeenkomen dat gedurende een bepaalde periode een andere premie wordt betaald.

De hoofdlijnen van het beleggingsbeleid van het Fonds zijn vastgelegd in een door het Bestuur van het Fonds vastgesteld beleggingsplan.

De uitvoering van de pensioenregeling is door het Fonds uitbesteed aan Blue Sky Group B.V. Deze organisatie verzorgt het vermogensbeheer, de administratie, de uitvoering en de advisering over de pensioenregeling en de bestuursondersteuning aan het Fonds. De kosten verbonden aan de uitvoering van de pensioenregeling(en) zijn voor rekening van het Fonds. Direct op de beleggingen betrekking hebbende kosten drukken rechtstreeks op de opbrengst van de beleggingen.

In de ABTN staat voorgeschreven dat het Fonds de volgende reserves en voorzieningen aanhoudt:

- > Extra reserve;
- > Beleggingsreserve;
- > Reserve aanpassing inflatiedekking;
- > Reserve indexering;
- > Voorziening pensioenverplichtingen;
- > Voorziening egalisatie;
- > Voorziening aanpassing sterftegrondslagen.

Slechts voor zover door KLM, in overleg met de betreffende werknemersorganisaties schriftelijk toegestaan, mogen andere reserves of voorzieningen worden gevormd.

Verdeling van de Rekening van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het resultaat is geen bepaling opgenomen in de statuten van het Fonds. De bestemming wordt geconcretiseerd en geregeld in de ABTN.

Actuariële verklaring Opdracht

Ingevolge de aan Mercer Certificering B.V. door het Bestuur van Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM te Amstelveen verleende opdracht tot actuariële certificering is de financiële positie per 31 december 2006 van het Fonds door mij beoordeeld ten opzichte van de actuariële risico's die het Fonds loopt. Tevens zijn de overige taken, voor de certificerend actuaaris voortvloeiend uit de wet, door mij vervuld.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door Blue Sky Group B.V. Overeenkomstig de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het Fonds mij geïnformeerd over de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn. De opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten behoren tot de genoemde administratieve basisgegevens. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de financiële positie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening 2006.

Werkzaamheden

Bij de actuariële beoordeling van de financiële positie zijn conform artikel 10b van de Pensioen- en spaarfondsenwet de aangehouden Voorziening pensioenverplichtingen en de overige verzekerings-technische voorzieningen door mij onderzocht.

De uitgangspunten, grondslagen en methoden, die zijn toegepast bij de vaststelling van de verzekeringstechnische voorzieningen, respectievelijk bij de voorbereiding van de uitgevoerde toetsen van de toereikendheid van de fondsmiddelen, heb ik beoordeeld.

De berekeningen voor de vaststelling van de voorzieningen en die voor de uitgevoerde toetsen zijn zowel globaal als steekproefsgewijs door mij beoordeeld.

Deze beoordelingen zijn zodanig gepland en uitgevoerd, dat met een redelijke mate van zekerheid kan worden gesteld dat de desbetreffende berekeningsresultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

Voorts heb ik de financiële opzet van het Pensioenfonds beoordeeld.

De mate van zekerheid waarmee het Pensioenfonds de tot balansdatum opgebouwde pensioenverplichtingen zal kunnen nakomen is door mij geëvalueerd.

De beschreven werkzaamheden zijn in overeenstemming met binnen het actuariële beroep geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor het hierna te geven oordeel.

Oordeel

De bevindingen van de accountant ten aanzien van de door het Fonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat die gegevens door mij als uitgangspunt van de daarop voortbouwende en door mij beoordeelde berekeningen zijn aanvaard.

Voorzieningen

Hiermede verklaar ik mij te kunnen verenigen met het geheel van de methoden en grondslagen voor de berekening van de Voorziening pensioenverplichtingen en de overige verzekeringstechnische voorzieningen. Deze voorzieningen zijn, met inachtneming van artikel 9a van de Pensioen- en spaarfondsenwet, getoetst uitgaande van door mij realistisch geachte grondslagen.

Naar mijn oordeel is de hoogte van de in de jaarrekening genoemde Voorziening pensioenverplichtingen en de overige verzekeringstechnische voorzieningen, als geheel bezien, op de balansdatum prudent.

Toetsing van de fondsmiddelen aan criteria van DNB

De toets volgens de richtlijnen van DNB wijst uit dat de op de balansdatum aanwezige middelen van het Pensioenfonds ten minste gelijk zijn aan de door DNB voor de ondergrens gestelde norm. Gemeten naar deze maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van dekking.

De totale reserves bij het Pensioenfonds zijn op de balansdatum ten minste gelijk aan de daartoe door DNB gestelde norm.

Financiële positie van het Pensioenfonds

Bij mijn beoordeling van de financiële positie is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het Pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum.

Daarbij worden in aanmerking genomen het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld, de door DNB gestelde criteria en – eventuele – maatregelen, genomen tot herstel van de financiële positie.

De financiële positie van Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM is naar mijn mening goed, mede gelet op de ruime mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen.

Amstelveen, 7 juni 2007

Drs. W. Brugman AAG
verbonden aan Mercer Certificering BV

Accountants- verklaring Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2006 van Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM te Amstelveen bestaande uit de Balans per 31 december 2006 en de Rekening van baten en lasten over 2006 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het Bestuur

Het Bestuur van het Pensioenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van het Pensioenfonds. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het Bestuur van het Pensioenfonds heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM per 31 december 2006 en van het resultaat over 2006 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e BW melden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amstelveen, 7 juni 2007

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

J.J.M. de Bruijn RA

3

Bijlagen

Stichting Algemeen
Pensioenfonds KLM

Deelnemersbestand

Personen met aanspraak op nog niet ingegaan pensioen

	Deelnemers	Gewezen deelnemers
Aantallen per einde vorig verslagjaar	15.858	7.425
bij wegens		
> Indiensttreding	966	–
> Herindiensttreding	26	–
> Uitdiensttreding	–	530
> Toekenning pensioen	–	–
> Revalidatie	1	–
> Overige oorzaken	–	1
af wegens		
> Invaliditeit	12	1
> Overlijden	24	22
> Toekenning ouderdomspensioen	166	25
> Uitdiensttreding	529	–
> Beëindiging wezenpensioen	–	–
> Revalidatie	–	–
> Herindiensttreding	–	26
> Emigratie/afkoop/overdracht	–	131
> Overige oorzaken	88	–
Aantal per einde verslagjaar	16.032	7.751

Gepensioneerden

Ouderdoms- pensioen	Nabestaanden- pensioen	Wezenpensioen	Invalideits- pensioen	Totaal gepensioneerden
4.987	2.900	164	862	8.913
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
246	172	20	13	451
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
235	168	-	3	406
-	-	-	55	55
-	-	-	1	1
-	-	10	-	10
-	-	-	1	1
-	-	-	-	-
2	4	3	-	9
-	3	-	-	3
4.996	2.897	171	815	8.879

Ontwikkelingen 1997 – 2006

	2006	2005
Aantal deelnemers	16.032	15.858
> Mannen	12.112	11.995
> Vrouwen	3.920	3.863
Aantal gewezen deelnemers	7.751	7.425
> Mannen	4.670	4.480
> Vrouwen	3.081	2.945
Aantal gepensioneerden	8.879	8.913
Ouderdomspensioen	4.996	4.987
> Mannen	4.136	4.151
> Vrouwen	860	836
Nabestaandenpensioen	2.897	2.900
Wezenpensioen	171	164
Invalideitpensioen	815	862
> Mannen	552	590
> Vrouwen	263	272
(bedragen in EUR miljoenen)		
Premies	153	138
Premiekorting	8,1⁶⁾	13,7
Pensioenuitkeringen en uitgaande waardeoverdrachten	114	112
Voorziening pensioenverplichtingen	2.961	2.879
Beleggingen		
Vastgoed	528	392
Aandelen	2.233	2.227
Vastrentende waarden	2.084	1.849
Overig	60	- 117
Totaal	4.905	4.351
Totaalrendement	11,0%	15,1%

⁶⁾ De premiekorting van EUR 8,1 miljoen betreft een premiekorting welke

aan deelnemers is verleend en is gefinancierd uit een hiervoor op de

Balans gereserveerd bedrag voor toekomstige premiekortingen van

EUR 4,1 miljoen en een gedeeltelijke bestemming van resterende middelen

uit de overdrachtswaarde WAO-hiaat ter grootte van EUR 4,0 miljoen.

2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
15.835	16.607	17.365	17.284	16.832	16.574	16.499	15.838
12.018	12.517	13.042	12.985	12.537	12.271	12.322	11.990
3.817	4.090	4.323	4.299	4.295	4.303	4.177	3.848
7.277	6.803	6.347	6.059	5.752	5.075	4.873	4.713
4.397	4.183	3.906	3.746	3.624	3.259	3.210	3.170
2.880	2.620	2.441	2.313	2.128	1.816	1.663	1.543
8.837	8.734	8.687	8.669	8.665	8.687	8.371	8.309
4.945	4.918	4.875	4.910	5.003	5.129	4.839	4.839
4.144	4.144	4.134	4.191	4.301	4.434	4.201	4.218
801	774	741	719	702	695	638	621
2.853	2.824	2.825	2.769	2.735	2.699	2.655	2.616
156	139	145	144	147	140	153	154
883	853	842	846	780	719	724	700
605	576	577	580	545	514	535	524
278	277	265	266	235	205	189	176
139	133	127	118	117	110	101	98
32	61	70	77	43	27	–	–
109	108	103	101	97	91	82	79
2.648	2.503	2.429	2.254	2.163	2.055	1.932	1.872
305	306	314	345	338	312	220	201
1.556	1.664	1.216	1.517	1.497	1.706	1.270	980
1.732	1.281	1.420	1.466	1.614	1.430	1.370	1.321
181	121	46	– 3	40	3	34	35
3.774	3.372	2.996	3.325	3.489	3.451	2.894	2.537
12,3%	14,2%	– 8,9%	– 2,8%	1,5%	19,3%	10,2%	13,4%

Colofon

Uitgegeven door:

Stichting Algemeen Pensioenfonds KLM	T 020 426 62 10
Prof. E.M. Meijerslaan 1	F 020 426 63 85
Postbus 123	E pensioenservice@klmgrondfonds.nl
1180 AC Amstelveen	I www.klmgrondfonds.nl

Coördinatie

Blue Sky Group B.V. >Amstelveen

Tekst

Blue Sky Group

Fotografie

Funcke Ontwerpers BNO >Haarlem

Vormgeving

Funcke Ontwerpers BNO >Haarlem

Realisatie

C&F Report Amsterdam B.V.

Druk

LenoirSchuring >Amstelveen

06

Jaarverslag

De uitvoering van de
KLM-pensioenregelingen
is ondergebracht bij
Blue Sky Group.

Blue Sky Group
Prof. E.M. Meijerslaan 1
Postbus 123
1180 AC Amstelveen

